

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r. ze zm.
(Tekst ujednolicony)

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 18-19 grudnia 2018 na kierunku

Kognitywistyka komunikacji

prowadzonym

na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego

Warszawa, 2019

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku.....	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	8
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej	10
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	10
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1.....	10
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	13
Dobre praktyki	13
Zalecenia	13
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	14
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	14
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	21
Dobre praktyki	22
Zalecenia	22
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	23
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	23
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	26
Dobre praktyki	26
Zalecenia	27
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	27
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	27
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	31
Dobre praktyki	32
Zalecenia	32
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	32
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	32
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	33
Dobre praktyki	33
Zalecenia	33
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	33
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	33
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	35

Dobre praktyki	35
Zalecenia	35
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	36
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	36
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	38
Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	39
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	39
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	42
Dobre praktyki	43
Zalecenia	43
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	43
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część II - ocena losowo wybranych dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: - dr hab. Piotr Sikora, członek PKA

Członkowie:

- prof. dr hab. Jerzy Brzeziński, ekspert PKA
- dr hab. Natasza Szutta, ekspert PKA
- Michał Dzieciuch – ekspert ds. studenckich
- mgr inż. Maciej Markowski, ekspert ds. postępowania oceniającego

1.2. Informacja o procesie oceny

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy dokonywała oceny programowej na kierunku kognitywistyka komunikacji, prowadzonym na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego. Ocena kierunku została zainicjowana, w związku z upływem ważności poprzedniej pozytywnej oceny instytucjonalnej, wydanej przez Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej Uchwałą Nr 312/2013 z dnia 6 czerwca 2013 r. Została ona również przewidziana i odbywa się zgodnie z przyjętym harmonogramem prac Polskiej Komisji Akredytacyjnej na rok akademicki 2018/2019.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeglądu prac dyplomowych i egzaminacyjnych, spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami Uczelni oraz Wydziału, reprezentantami interesariuszy zewnętrznych, pracownikami i studentami ocenianego kierunku. Zespół Oceniający odbył również spotkanie z przedstawicielami Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, Kierunkowego Zespołu ds. Jakości i Programu Kształcenia, samorządu studenckiego oraz kół naukowych. Dokonano również wizytacji infrastruktury dydaktycznej Wydziału i Uczelni.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	Kognitywistyka komunikacji
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	I stopnia
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk humanistycznych
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk humanistycznych Dyscypliny: filozofia, językoznawstwo, kulturoznawstwo
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	6 semestrów 180 ECTS
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	brak

Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	200	
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	1800	

Nazwa kierunku studiów	Kognitywistyka komunikacji
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	II stopnia
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk humanistycznych (56,6%) Obszar nauk społecznych (43,3%)

Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk humanistycznych Dyscyplina filozofia Dziedzina nauk społecznych Dyscypliny: socjologia, psychologia, nauki o poznaniu i komunikacji społecznych Dziedzina nauk ekonomicznych	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	4 semestry 120 ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	brak	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	41	
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	905	

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	I st. - zadowalająca / II st. - w pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	I st. - zadowalająca / II st. - w pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	zadowalająca
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	w pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	w pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	w pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	w pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	zadowalająca

4.

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Jednostka, w drodze odpowiednich aktów prawnych (Uchwał nr: 66/2018/2019, 67/2018/2019, 68/2018/2019, 69/2018/2019 Rady Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 14 marca 2019 r.) usunęła niespójność pomiędzy sylwetką absolwenta i koncepcją kształcenia a efektami kształcenia zakładanymi dla I st.studiów. Dokonała także korekty

programu studiów (zgodnie z zaleceniami ZO PKA) - w skorygowanym kształcie umożliwia on realizację wszystkich zakładanych efektów kształcenia, a w szczególności efektów kształcenia przypisanych do dziedziny *nauk społecznych* (do tego zakresu ZO PKA miał w trakcie wizytacji zastrzeżenia). Jeśli chodzi o wsparcie studentów - także w tej sferze podjęto działania likwidujące wskazane przez ZO PKA słabe strony uniemożliwiające pierwotnie ocenę „w pełni” (chodziło o niedostateczną ochronę studentów przed mobbingiem).

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	w pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	w pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	w pełni
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1 Koncepcja kształcenia

1.2 Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3 Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Zgodnie z deklaracjami Jednostki koncepcja kształcenia na kierunku „kognitywistyka komunikacji” opiera się na wizji kognitywistyki jako interdyscyplinarnej nauki o procesach poznawczych i komunikacyjnych, uzyskującej swoje wyniki w procesie badań o charakterze zarówno humanistycznym (badania filozoficzne, językoznawcze czy kulturoznawcze), jak i empirycznym (badania psychologiczne). W stosunku do podobnych kierunków prowadzonych na innych polskich Szkołach Wyższych, właśnie nacisk na powiązanie zagadnień poznawczych z komunikacyjnymi jest cechą wyróżniającą ocenianego kierunku.

Duży wpływ na powstanie takiej koncepcji kształcenia – oraz na trwający w jednostce namysł nad jej rozwojem – miały i mają doświadczenia pracowników IF zdobyte w zagranicznych centrach badań zaawansowanych, m.in. Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences, Wassenaar, Holandia, Institute for Advanced Studies in the Humanities, Edynburg, Szkocja, Centre for the Study of Perceptual Experience, Glasgow, Szkocja, University of Arizona, Tucson, USA.

Znaczny wpływ na kształtowanie koncepcji kształcenia - zwłaszcza na jej nachylenie komunikacyjne - ma też współpraca Jednostki z należącymi do otoczenia społeczno-gospodarczego firmami z branży IT (więcej na ten temat patrz p. 5 niniejszego raportu).

W przyjętej przez Jednostkę koncepcji kształcenia, studia na ocenianym kierunku powinny przygotowywać studentów do podejmowania samodzielnych badań kognitywistycznych (I stopień) umożliwiać im uczestnictwo w badaniach (II stopień) i rozwijać ich umiejętności komunikacyjne (oba stopnie studiów). Chodzi przy tym także o umiejętności wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjnych. Ambicją Jednostki jest także ukształtowanie w studentach postawy „odpowiedzialności za jakość społecznej praktyki komunikacyjnej”, tak by byli oni zdolni do przeciwdziałania różnym formom wykluczenia społecznego.

Tak sformułowana koncepcja kształcenia jest zgodna z misją i strategią Uniwersytetu Szczecińskiego (określoną Uchwałą nr 88/2011 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z 24 listopada 2011 roku), która kładzie nacisk na działalność naukową, jak i dydaktyczną oraz podkreśla misję obywatelską i kulturotwórczą USz.

1.2.

Badania naukowe prowadzone w Jednostce kształcącej na ocenianym kierunku są dobrze rozwinięte i powiązane z wyżej opisaną koncepcją kształcenia. Najwięcej pracowników kadry prowadzi badania w dyscyplinie filozofia - tj w dyscyplinie wiodącej kierunku, a znaczna ich część jest ściśle powiązana z zagadnieniami poznawczymi i komunikacyjnymi. W dużej części są to badania prowadzone w ramach grantów NCN, a dotyczą one takich zagadnień, jak: natura intencjonalności, świadomość fenomenalna, interakcja językowa jako źródło normatywnych stanów rzeczy, intencje i konwencje w komunikacji, czy fenomenologiczne mechanizmy prefabrykowania przestrzeni mentalnych. Prowadzone są też inne badania epistemologiczne i dotyczące ontologii i filozofii umysłu.

Warto zaznaczyć, że część w/w badań prowadzona jest we współpracy międzynarodowej. Doświadczenia międzynarodowe miały znaczący wpływ na ukształtowanie koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, a rezultaty tych badań znajdują odzwierciedlenie w treściach programowych prowadzonych zajęć – np. w przypadku modułu „metafilozofia”.

Jeśli ZO PKA dostrzega jakiś brak, to w obszarze empirycznych badań z psychologii poznawczej. Ta dyscyplina jest zbyt słabo reprezentowana w działalności badawczej kadry akademickiej Jednostki - w odniesieniu do sformułowanej koncepcji kształcenia i zakładany efektów kształcenia

Bardziej szczegółowe omówienie dokonań kadry akademickiej ocenianego kierunku znajduje się w części 4. niniejszego raportu. W tym miejscu ZO PKA stwierdza, że badania naukowe prowadzone w jednostce stanowią solidną podstawę kształcenia studentów na kierunku kognitywistyka komunikacji.

1.3.

Istotnym elementem koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku jest jego interdyscyplinarność. Efekty kształcenia na ocenianym kierunku zostały przypisane na I stopniu do jednego obszaru wiedzy (według podziału obowiązującego do dnia 01.10.2018), które według obecnie obowiązującego rozporządzenia określane są jako dziedziny nauki: do obszaru nauk humanistycznych (obecnie dziedziny nauk humanistycznych), do dyscyplin: (a) filozofia, (b) językoznawstwo, (c) kulturoznawstwo (obecnie: nauki o kulturze i religii). Na II stopniu efekty kształcenia zostały przypisane do dwóch obszarów wiedzy (obecnie dziedzin nauki): obszaru (obecnie: dziedziny) nauk humanistycznych (dyscypliny jak na I stopniu) i do obszaru nauk społecznych (obecnie dziedziny nauk społecznych), do dyscyplin: (a) nauki o poznaniu i komunikacji społecznej, które – zgodnie z nową, obowiązującą od 01 października 2018 r. klasyfikacją dziedzin i dyscyplin nauki – weszły do nowej dyscypliny o nazwie: nauki o komunikacji i mediach, (b) psychologia, (c) socjologia. W raporcie samooceny napisane zostało, że efekty kształcenia przyporządkowane są też do dziedziny nauk ekonomicznych - ale nie została wyszczególniona żadna dyscyplina z tej dziedziny. Brak też odniesień do ekonomii w tabeli zatwierdzonych efektów kształcenia. W obecnie obowiązującej klasyfikacji nie ma dziedziny nauk ekonomicznych - zostały one włączone do dziedziny nauk społecznych. ZO PKA

sugeruje zatem, by uporządkować przypisanie efektów kształcenia na drugim stopniu do dwóch dziedzin nauki (nauk humanistycznych i społecznych) bez uwzględniania nauk ekonomicznych.

Jednostka zadeklarowała dyscyplinę wiodącą - jest nią filozofia. Po zapoznaniu się z przyjętą koncepcją kształcenia (w tym z efektami kształcenia), jak również z programem studiów i kadrami prowadzącą, ZO PKA stwierdza, że ta deklaracja jest zgodna ze stanem faktycznym.

Niemniej jednak, zdaniem ZO PKA, filozofia nadmiernie dominuje z założenia interdyscyplinarny kierunek (szerzej na ten temat w części dotyczącej programu studiów). W konsekwencji przypisanie efektów kształcenia aż do 5 dyscyplin, jak ma to miejsca na II stopniu jest nieco sztuczne. Ze względu na ogólną wizję kształcenia i sylwetkę absolwenta najważniejsze i najbardziej merytorycznie uzasadnione jest sformułowanie takich efektów kształcenia, które mogłyby być przypisane w większości do filozofii, jak i do językoznawstwa i psychologii.

Nie jest też jasne, dlaczego efekty kształcenia I stopnia studiów zostały przypisane tylko do nauk humanistycznych, co wiąże się z wąską interpretacją przyjętych efektów kształcenia. Nie wynika ona jednak z przedstawionej koncepcji kształcenia, która nie przewiduje znaczących różnic metodologicznych pomiędzy stopniem I a II. ZO PKA stwierdza, iż możliwa jest taka interpretacja przyjętych efektów kształcenia, która pozwoliłaby na przypisanie ich także do dziedziny nauk społecznych. Zasadność przyjęcia tej interpretacji - wbrew aktualnej sytuacji - potwierdza tematyka licencjackich prac dyplomowych - w wielu przypadkach dotyczących psychologii empirycznej.

Zdaniem ZO PKA uzasadnione jest też utrzymanie efektów kształcenia związanych z naukami o kulturze i religii (dawne kulturoznawstwo), ale powinno to mieć miejsce zarówno na I, jak i na II stopniu studiów. Powiązanie z socjologią (w miejsce nauk o kulturze) nie jest, zdaniem ZO PKA ani uzasadnione, ani konieczne i przyczynia się do zbędnego „rozdrobnienia” kierunku.

ZO PKA odnotowuje, że w zbiorze założonych efektów kształcenia uwzględniono efekty – zarówno wiedzy, jak i umiejętności – w zakresie znajomości języka obcego – ale tylko w odniesieniu do języka angielskiego (co jednak jest uzasadnione przez fakt, że światowe badania kognitywistyczne są prowadzone głównie w tym języku).

ZO PKA ocenia, że efekty założone efekty kształcenia zgodne są z ogólnoakademickim profilem kształcenia, gdyż realizacja wielu z nich przygotowuje studentów I stopnia do podjęcia samodzielnych badań naukowych, a studentom II umożliwia udział w badaniach (szczegółowe przykłady tych efektów podajemy w punkcie 2.1. wraz z wskazaniem modułów, które umożliwiają realizację tychże efektów kształcenia)

ZO PKA zwraca jednak uwagę, że sformułowanie niektórych efektów kształcenia, zwłaszcza realizowanych na I stopniu studiów, może sugerować, że nie odpowiadają one odpowiedniemu poziomowi kształcenia według PRK. W przypadku I stopnia studiów jest to poziom 6. Odpowiednie dokumenty precyzują, że, np. w zakresie wiedzy osoba, która ukończyła edukację na tym poziomie zna „**w zaawansowanym stopniu** [podkr. ZO PKA] – fakty, teorie, metody oraz złożone zależności między nimi”. Wśród efektów kształcenia realizowany na ocenianym kierunku na I stopniu studiów znajdują się zaś takie jak: student „zna i rozumie **na poziomie podstawowym** [podkr. ZO PKA] wpływ nowoczesnych technologii informacyjnych na psychikę człowieka oraz na współczesne życie kulturalne i społeczne”.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kognitywistyka jest młodą, można powiedzieć, że będącą jeszcze *in statu nascendi*, interdyscyplinarną dziedziną badań, która nie jest (jeszcze?) „zauważana” przez odpowiednie przepisy prawa. Nie jest łatwo sformułować precyzyjną, jasną i spójną koncepcję kształcenia na kierunku kognitywistyka komunikacji i przypisać jej zakładane efekty kształcenia do odpowiednich - wyszczególnionych przez MNiSW - dyscyplin nauki. Jednostka prowadząca oceniany kierunek wykonała to zadanie z niepełnym sukcesem.

Koncepcja kształcenia na kierunku „kognitywistyk komunikacji” jest w swoich ogólnych zarysach przemyślana, jasno sformułowana i przyjęta świadomie przez Władze oraz nauczycieli akademickich zatrudnionych w ocenianej Jednostce. Jest to koncepcja oryginalna i ambitna. Jest powiązana z badaniami naukowymi prowadzonymi w Jednostce, Kkorzysta z wzorców międzynarodowych i uwzględnia zapotrzebowanie rynku pracy.

Istnieje jednak pewna niespójność pomiędzy ogólną koncepcją kognitywistyki komunikacji, która na obu stopniach łączy aspekty humanistyczne i empiryczne, a efektami kształcenia na I stopniu studiów - które mają wyłącznie humanistyczny charakter. Niespójność powyższa ma poważne konsekwencje ujawniające się w słabości procesu dyplomowania na I stopniu studiów (patrz też 2.3) - gdzie powstają prace licencjackie w założeniu o empirycznym charakterze (co jest zgodne z ogólną koncepcją kognitywistyki komunikacji), które to prace nie prezentują odpowiedniego poziomu (co wynika z braków w programie i efektach kształcenia na I stopniu, będących konsekwencją przypisania w/w efektów tylko do dziedziny nauk humanistycznych). Wyżej wskazana niespójność jest powodem obniżenia oceny kryterium 1 dla studiów I stopnia do oceny zadowalającej.

Dobre praktyki

Zalecenia

- Uporządkować i uprościć przypisanie efektów kształcenia do dyscyplin Naukowych określonych w klasyfikacji dziedzin nauki i dyscyplin naukowych.
- Uspójnić pod tym względem studia I i II stopnia - tak by na obu stopniach studiów efekty kształcenia odpowiadały interdyscyplinarnemu charakterowi kognitywistyki komunikacji, łączącemu dziedziny nauk humanistycznych i społecznych. W tym celu efekty kształcenia na I stopniu powinny obejmować wiedzę, umiejętności i kompetencje także z dziedziny nauk społecznych, dyscypliny *psychologia*.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1 Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2 Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3 Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Program studiów na ocenianym kierunku przewiduje, że na I stopniu studenci zdobywają 180 pkt ECTS, w tym 94 pkt. ECTS (52 %) w ramach zajęć związanych z badaniami naukowymi. Do modułów przygotowujących do badań naukowych należą zwłaszcza przedmioty z cyklu „Problemy kognitywistyki” oraz „Metodologia badań społecznych” i „Laboratorium kognitywistyczne”. W ramach przedmiotów pozostawionych do wyboru studenci I stopnia zdobywają 56 pkt. ECTS - co stanowi 31,1% całkowitej liczby pkt. ECTS. Na II stopniu całkowita liczba pkt. ECTS do zdobycia to 120. Zajęcia powiązane z badaniami naukowymi pozwalają zdobyć 66 pkt. ECTS - 55 %. W ramach przedmiotów do wyboru - 49 pkt. ECTS (40,8%). Uczestnictwo w badaniach umożliwia studentom zwłaszcza przedmioty: „Własny projekt badawczy” i „Seminarium dyplomowe”. Wymogi prawne są więc spełnione.

Od strony treściowej w programie studiów można wyróżnić 4 grupy przedmiotów, które są w szczególności powiązane z konkretnymi aspektami przyjętej koncepcji kształcenia. Pierwsza grupa dotyczy zwłaszcza współczesnego stanu badań w obszarze kognitywistyki, druga koncentruje się na efektach kształcenia przygotowujących lub umożliwiających studentom uczestnictwo w badaniach, trzecia rozwija zdolności komunikacyjne, czwarta - kształtuje postawę odpowiedzialności za jakość społecznej praktyki komunikacyjnej. W każdej z grup wyodrębniono odpowiednie moduły zajęć. Ich sekwencja oraz wymiar godzinowy (wraz z oszacowanym nakładem pracy własnej studenta) pozwala na realizację większości efektów kształcenia – poza przypadkami wyszczególnionymi w dalszej części raportu.

Program zapewnia różnorodność form zajęć: wykłady, seminaria, konwersatoria, ćwiczenia, laboratoria i lektoraty. Na I stopniu proporcje godzinowe wyglądają następująco: wykład 840 godz., lektorat 120 godz., ćwiczenia 300 godz., konwersatorium 240 godz., laboratorium 270 godz. i seminarium 60 godz.; tak więc łączna liczba godzin zajęć prowadzonych w formie innej niż wykład wynosi 990, co stanowi 54,1 % całkowitej liczby godzin dla tego cyklu kształcenia. Na II stopniu studiów metody nie-podawcze dominują jeszcze bardziej: wykłady zajmują 305 godz., lektoraty - 30 godz., ćwiczenia - 60 godz., konwersatoria - 150 godz., laboratoria - 240 godz. i seminarium - 120 godz.; widać, że łączna liczba godzin zajęć prowadzonych w formach nie-wykładowych wynosi 600, co stanowi 66,3 % całkowitej liczby

godzin dla tego cyklu kształcenia. Na obu stopniach program zapewnia więc obecność metod aktywizujących studentów.

W wypadku organizacji kształcenia na obu poziomach studiów liczebność grup studenckich jest zgodna z Uchwałą nr 72/2016 Senatu US z dnia 28 kwietnia 2016 r.: wykładowych – minimum 30 osób, ćwiczeniowych – minimum 20 os., konwersatoryjnych – minimum 20 os., laboratoryjnych – minimum 12 os., seminaryjnych – od 8 do 12 os. (studia I st.) lub od 6 do 10 os. (studia II st.). Zdaniem ZO PKA taka liczebność grup jest odpowiednia do skutecznej realizacji efektów kształcenia. Znajduje to potwierdzenie także w opiniach studentów, zdaniem których wspomniana liczebność grup umożliwia wykładowcom indywidualne podejście do każdego z uczestników zajęć i elastyczne dostosowanie konkretnej formy realizacji do możliwości studentów.

Podczas wykładów treści przekazywane są zasadniczo werbalnie i za pomocą środków audiowizualnych. Ćwiczenia, konwersatoria, seminaria i laboratoria wymagają także praktycznej, badawczej bądź quasi-badawczej aktywności studentów w takich formach jak projekty indywidualne i grupowe, referaty, prezentacje oraz badania laboratoryjne.

Na I stopniu studiów, podczas zajęć laboratoryjnych (np. moduł „Laboratorium kognitywistyczne”) studenci poznają eksperymentalne techniki badawcze (realizując m. in. efekt kształcenia: „[student] formułuje proste problemy badawcze z zakresu kognitywistyki i teorii komunikacji, rozwiązuje je za pomocą trafnie dobranych metod i przy uwzględnieniu zastanej wiedzy teoretycznej i znanych doniesień eksperymentalnych”), które przygotowują ich do prowadzenia badań i mogą być wykorzystane podczas wykonywania prac dyplomowych. Do prowadzenia badań przygotowuje też np. realizacja efektu kształcenia „[student] trafnie definiuje pojęcia z zakresu omawianej na wykładzie problematyki oraz analizuje i ocenia argumentację teoretyczno-empiryczną w analizie wybranych zagadnień”, którego osiągnięcie umożliwia ukończenie kursu „Problemy kognitywistyki”.

Jeśli chodzi o włączanie studentów do badań, co powinno mieć miejsce na II stopniu studiów, to ZO PKA zwraca uwagę szczególnie na moduł „Własny projekt badawczy”, który umożliwia osiągnięcie m. in. następujących efektów kształcenia: „formułuje proste hipotezy badawcze wyjaśniające przebieg procesów i przyczyny zjawisk poznawczych i komunikacyjnych, weryfikuje je za pomocą własnych badań lub odwołując się do zastanych doniesień eksperymentalnych ” i „konstruuje proste hipotezy badawcze dotyczące przebiegu procesów poznawczych i komunikacyjnych, a następnie weryfikuje je odwołując się do wyników własnych badań”. Rzeczywiste włączanie studentów II stopnia do badań znajduje potwierdzenie w referatach wygłoszonych w 2018 roku przez studentki i studentów *kognitywistyki komunikacji* na ogólnopolskich Studencko-Doktoranckich Warsztatach z Nauk o Poznaniu i Komunikacji *Kognikacja*. Dodatkowo obecnie został otwarty konkurs dla trzech magistrantów na stanowiska badawcze magistranta-stypendysty w projekcie badawczym „Intencje i konwencje w komunikacji językowej. Niegrice’owski program w filozofii języka i naukach o poznaniu” realizowanym na podstawie umowy nr UMO-2015/19/B/HS1/03306 między Narodowym Centrum Nauki a Uniwersytetem Szczecińskim

Treści programowe odzwierciedlają aktualny stan badań w dyscyplinach wchodzących w skład kognitywistyki (choć na I stopniu, niestety, nie we wszystkich). W czasie zajęć nauczyciele

akademiccy wykorzystują filmy i sprawozdania prezentujące badania prowadzone na uczelni. Przedstawiane są również rozwiązania, procedury i metody badawcze stosowane zarówno w kraju jak i zagranicą.

Sposób prowadzenia zajęć jest na ogół ciekawy i zachęcający do samodzielnej nauki, co potwierdzili studenci. Wyjątkiem w tej kwestii jest przedmiot *Logika*. Podczas spotkań z ZO PKA studenci negatywnie zaopiniowali metody kształcenia stosowane przez prowadzącego. Zdaniem studentów zajęcia prowadzone są przy pomocy kontrowersyjnych metod, a same treści przekazywane przez prowadzącego są niekiedy sprzeczne z powszechnie przyjętymi zasadami etyki. Prowadzący obrazując zasady logiki często posługuje się przykładami seksistowskimi i używa sformułowań powszechnie uważanych za obraźliwe. ZO PKA nie był w stanie bezpośrednio stwierdzić zasadności tych zarzutów, ale sprawa została poruszona na spotkaniu z Władzami Jednostki (patrz także p. 3.1 i 8.1).

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie zaopiniowali możliwości indywidualizacji własnej ścieżki naukowej, jakie stwarza przed nimi plan studiowanego kierunku. Ich zdaniem liczba specjalności, przedmiotów obieralnych i ścieżek dyplomowania jest wystarczająca i pozwala im na rozwój własnych zainteresowań i predyspozycji. Pozytywnie zaopiniowano również strukturę rozkładu zajęć. Czasowe ułożenie poszczególnych zajęć pozwala na uwzględnienie optymalnych przerw między zajęciami i zapewnienie zgodności z zasadami higieny procesu nauczania, co znajduje też potwierdzenie w opinii studentów.

ZO PKA zaobserwował jednak pewne mankamenty programu studiów na ocenianym kierunku.

O ile ZO PKA zgadza się z autorami programu, że: „[...] szczeciński program przewiduje znaczną liczbę godzin na zajęcia związane z logiką i neuronauką, a także na zajęcia laboratoryjne rozwijające umiejętności prowadzenia badań empirycznych”, to zdaniem ZO PKA te obciążenia nie są rozłożone równomiernie. Przedmiotów filozoficznych - w tym niepotrzebnie zbyt szczegółowych - jest zbyt dużo i ich realizacja zajmuje zbyt dużo godzin, kosztem przedmiotów bardzo istotnych dla kognitywistyki, tj. przedmiotów empirycznych (dotyczy to obu stopni studiów). Tak na przykład, zbyt dużo jest - zdaniem ZO PKA - różnych zajęć (suma wszystkich godzin) z logiki, podobnie - z etyki. W programie część godzin zajmują przedmioty, których treści nie są związane bezpośrednio z osiągnięciem efektów kształcenia istotnych z punktu widzenia koncepcji kształcenia. Na I stopniu studiów są to np. takie moduły jak: *Etykieta i kultura pracy*, czy *Warsztaty z organizacji badań naukowych i działalności gospodarczej*. Na II stopniu: *Człowiek jako podmiot własnych działań*, *Finansowanie badań naukowych* czy *Wartość nieistnienia*.

Z drugiej strony na I stopniu studiów oferuje się co prawda studentom zajęcia z *metodologii badań społecznych*, są one jednak nachylone socjologiczno-ekonomicznie (co szczególnie jest widoczne w zalecanej studentom literaturze). Brakuje jednak obowiązkowych zajęć ze *statystyki*. Na II stopniu studiów wartościowym elementem programu rozwijającym umiejętności badawcze jest fakultatywny przedmiot (moduł) *Własny projekt badawczy z psychologii*. Nie jest on jednak wystarczający. Brak m. in. obowiązkowych zajęć z planowania eksperymentów wedle modelu ANOVA. Chodzi tu o metodologiczne przygotowanie studentów do poprowadzenia własnych badań eksperymentalnych na przykład w ramach wykonywanej

pracy magisterskiej. Jednym z ważnych celów kształcenia na poziomie uniwersyteckim jest bowiem przygotowanie studenta do podjęcia samodzielnej pracy badawczej, co w przypadku ocenianego kierunku wyraża się - zgodnie z deklaracjami Jednostki - „przygotowaniem studentów do podjęcia samodzielnych badań kognitywistycznych”. Współczesna kognitywistyka w coraz większym stopniu opiera się na wynikach badań naukowych prowadzonych w dyscyplinach empirycznych (psychologia, neuronauka) i to prowadzonych wedle modelu eksperymentalnego. Aby osiągnąć założony cel, większą wagę autorzy koncepcji powinni nadać przedmiotom o profilu metodologicznym i empirycznym.

Zdaniem ZO PKA rysuje się tu niespójność pomiędzy koncepcją kształcenia, efektami kształcenia i programem studiów. Zwróćmy uwagę na następujące przyjęte efekty kształcenia i deklaracje jednostki.

Odnosnie do studiów I stopnia:

„K_W02 - [student] ma ogólną wiedzę z zakresu dyscyplin naukowych badających poznawczą i komunikacyjną aktywność człowieka, które tworzą fundament interdyscyplinarnych badań kognitywistycznych: filozofii, logiki, językoznawstwa, kulturoznawstwa, psychologii poznawczej, socjologii wiedzy, antropologii i innych”

„K_U05 – „[student – przyp. ZO PKA] formułuje proste problemy badawcze z zakresu kognitywistyki i teorii komunikacji, rozwiązuje je za pomocą trafnie dobranych metod i przy uwzględnieniu zastanej wiedzy teoretycznej i znanych doniesień eksperymentalnych”; efekt realizowany głównie na przedmiocie „Laboratorium kognitywistyczne” oraz na „Seminarium dyplomowym”.

„K_K05 – „[student – przyp. ZO PKA] jest kreatywny, samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze”; efekt znajduje rozwinięcie „docenia znaczenie wiedzy o mechanizmach komunikacji”.

Niespójność, jaka ma tu miejsce, powiązana jest z niespójnością wskazaną w kryterium 1 - tj. niespójnością pomiędzy ogólną koncepcją kognitywistyki komunikacji, jako kierunku opartego o badania w dziedzinach nauk humanistycznych i społecznych (widoczną w pewnych efektach kształcenia) a przypisaniem efektów kształcenia I stopnia studiów tylko do nauk humanistycznych (co się wiąże z konkretną interpretacją tych efektów). Efekt K_W02 wymienia jako bazę kognitywistyki także nauki społeczne, m. in. psychologię poznawczą. Konsekwencja nakazywałaby uznać, że umiejętności badawcze, o których czytamy w pozostałych wymienionych efektach kształcenia, obejmują także metody właściwe psychologii - wówczas należałoby przypisać te efekty także do nauk społecznych. Jednak w programie studiów I stopnia brak kursów (wskazanych wyżej w raporcie) niezbędnych dla osiągnięcia tak rozumianych efektów kształcenia. Cytowana wyżej deklaracja Jednostki wspomina tylko o humanistyce - co jest zgodne z treściami programowymi, ale nie odpowiada ogólnej koncepcji kształcenia i - spójnej z tą koncepcją - szerszą interpretacją niektórych efektów kształcenia.

Niespójność powyższa uwidacznia się najwyraźniej w procesie dyplomowania - co nie powinno zaskakiwać, gdyż jednym z najważniejszych elementów przygotowania do prowadzenia badań jest pisanie pracy dyplomowej, która powstaje na seminarium dyplomowym.

Na ocenianym kierunku dopuszcza się (także na stopniu I) do pisania prac dyplomowych o empirycznym charakterze, podczas gdy program i realnie osiągnane efekty kształcenia są powiązane tylko z naukami humanistycznymi.

Odnosnie do studiów II stopnia:

Niespójności i braki są mniejsze niż w przypadku studiów I stopnia, ale program wymaga udoskonalenia. Weźmy choćby następujące efekty kształcenia:

K_W08 – „[student - przyp. ZO PKA] zna i rozumie na poziomie rozszerzonym **stosowane w kognitywistyce metody badawcze, narzędzia pozyskiwania, opisu i opracowania danych** [...]”

„**K_U02** – „ma **pogłębione umiejętności badawcze** – obejmujące analizę i syntezę wyników badawczych kognitywistyki oraz nauk stanowiących jej interdyscyplinarny fundament (filozofii, językoznawstwa, psychologii, nauk o komunikacji, neuronauki i in.), **dobór właściwych metod i konstruowanie narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacje wyników** – pozwalające na oryginalne, wieloaspektowe ujęcie i wyjaśnianie zjawisk poznawczych i komunikacyjnych”; efekt znajduje rozwinięcie „wybiera odpowiednie dla danej sytuacji badawczej metody i techniki modelowania i symulacji procesów poznawczych i komunikacyjnych” na poziomie przedmiotu „Modelowanie i symulacja procesów poznawczych i komunikacyjnych” (wyróż. – ZO PKA).

„**K_U03** – „formułuje proste hipotezy badawcze wyjaśniające przebieg procesów i przyczyny zjawisk poznawczych i komunikacyjnych, **weryfikuje je za pomocą własnych badań lub odwołując się do zastanych doniesień eksperymentalnych**”; efekt znajduje rozwinięcie „konstruuje proste hipotezy badawcze dotyczące przebiegu procesów poznawczych i komunikacyjnych, a następnie weryfikuje je odwołując się do wyników własnych badań” na poziomie przedmiotów z modułu „Własny projekt badawczy” oraz przedmiotu „Seminarium dyplomowe”.

Zdaniem ZO PKA realizacja w/w efektów kształcenia jest przy obecnym programie studiów trudna do osiągnięcia., a to z następujących powodów: Stosowane w kognitywistyce narzędzia są też zapożyczane z psychologii (np. testy psychologiczne). Zaś badania, stosunkowo często, mają charakter badań eksperymentalnych z odwołaniem do statystycznego modelu ANOVA i MANOVA. Bez wprowadzenia zmian w programie studiów, które umożliwiłyby zapoznanie się studentów z tymi modelami, realizacja w/w efektów kształcenia nie będzie w pełni możliwa. Jak bowiem, na przykład, zrozumieć literaturę przedmiotu odwołującą się do badań założonych na statystycznym modelu ANOVA jeżeli się o nim nawet nie słyszało? A jak poprowadzić bardziej złożone badania eksperymentalne bez znajomości modelu ANOVA czy MANOVA?

2.2

Ocena stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia ma miejsce podczas form weryfikacji takich jak kolokwia, projekty, testy, sprawozdania, samodzielnie wykonane prace

lub zadania, referaty, prezentacje, egzaminy ustne i egzaminy pisemne. Każdy z przedmiotów ma określone warunki zaliczenia, które są podawane do wiadomości na początku semestru przez prowadzącego zajęcia, co potwierdzili studenci. Metodą weryfikacji jest również przygotowywanie pracy dyplomowej oraz egzamin dyplomowy. Te zróżnicowane formy weryfikacji są odpowiednio dobrane, co pozwala na skuteczną weryfikację stopnia realizacji wszystkich efektów kształcenia zakładanych w poszczególnych modułach zajęć.

Prace dyplomowe, protokoły egzaminów dyplomowych oraz innych dokumentów z nimi związanych są sporządzane i archiwizowane zgodnie z przepisami obowiązującymi na US. Student pisze pracę dyplomową (licencjacką lub magisterską) samodzielnie w konsultacji z promotorem. Tematyka prac koncentruje się na zagadnieniach z zakresu kognitywistyki, które dzieli się na 4 grupy odpowiadające słowom kluczowym prac dyplomowych: teoria wiedzy, filozofia umysłu, nauki o poznaniu, nauki o komunikacji. (szerzej na temat procesu dyplomowania patrz: 2.3.)

Studenci informacje zwrotne na temat stopnia osiągnięcia efektów kształcenia otrzymują głównie za pomocą wirtualnej platformy e-dziekanat oraz poczty elektronicznej. W ich opinii terminy informowania o zbliżających się zaliczeniach i innych formach weryfikacji oraz sam czas sprawdzania są optymalne i pozwalają na sprawne przeprowadzenie procesu oceny. Studenci niepełnosprawni mają możliwość indywidualnego uzgodnienia terminów zaliczeń, egzaminów i innych form weryfikacji na zasadach określonych w § 26 Regulaminu Studiów. W uzasadnionych przypadkach mają oni również prawo do zmiany formy zaliczeń i egzaminów np. z ustnego na pisemny.

Studenci nie zgłaszali zastrzeżeń co do obiektywności procesu oceny wśród wykładowców. Ich zdaniem nauczyciele akademicki traktują wszystkich w równy sposób, a same oceny są wiarygodne i porównywalne. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości w stosunku do uzyskanej oceny, zawsze istnieje możliwość wglądu do napisanej pracy, co potwierdzili studenci obecni na spotkaniach z ZO PKA. W ich opinii stosowane na kierunku metody weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów kształcenia są skuteczne i motywujące do nauki.

Przegląd wybranych prac etapowych, analiza sylabusów i rozmowy ze studentami pozwalają stwierdzić, że proces oceniania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia dla poszczególnych kursów przebiega poprawnie. Formy egzaminowania są odpowiednie do ocenianych efektów kształcenia, studenci są oceniani sprawiedliwie i informowani o swoich wynikach w stopniu pozwalającym na zrozumienie swoich ewentualnych błędów i dalsze doskonalenie.

2.3

Rekrutacja na kierunek *kognitywistyka komunikacji* odbywa się w drodze konkursu świadectw maturalnych. Wszelkie informacje dotyczące procesu rekrutacji oraz danego kierunku studiów dostępne są na stronie internetowej US. Przyjęcie kandydata na I rok studiów pierwszego stopnia następuje na podstawie postępowania rekrutacyjnego, którego zasadniczym elementem jest konkurs ocen na świadectwie dojrzałości w zakresie 3 grup: gr. I – język polski, gr. II – język obcy nowożytny, gr. III – jeden przedmiot do wyboru: informatyka, filozofia, matematyka, fizyka z astronomią, biologia, historia, wiedza o społeczeństwie. Oceny następnie przelicza się

zgodnie z przyjętym algorytmem. Przyjęcie kandydata na I rok studiów II stopnia następuje na podstawie postępowania rekrutacyjnego, gdzie kryterium kwalifikacji jest uzyskana przez kandydata ocena na dyplomie studiów I stopnia.

Informacje na temat wymagań koniecznych dla zaliczenia kolejnych etapów studiów są określone w sposób formalny i udostępniane do wiadomości studentów za pomocą źródeł informacji takich jak: strona internetowa, wirtualna platforma e-dziekanat, strona internetowa, tradycyjne tablice i gabloty informacyjne oraz przekazy słowne podczas prowadzenia zajęć. Informacje na temat efektów kształcenia jakie powinni osiągnąć studenci znajdują się w sylabusach, które są udostępnione na stronie internetowej Uniwersytetu Szczecińskiego. Wykaz dokumentów wymaganych do ukończenia studiów, opis procedury antyplagiatowej i zasady dyplomowania opublikowane są na stronie internetowej Wydziału. Dostępny jest również dokument zawierający wskazówki redakcyjne dla autorów prac dyplomowych.

Od strony formalnej kwestia rekrutacji i zaliczania kolejnych etapów studiów nie budzi zastrzeżeń. Jednak zdaniem ZO PKA nie jest całkiem jasne, jak powyżej wymienione kryteria rekrutacyjne wiążą się z sformułowanymi w raporcie samooceny oczekiwaniami wobec kandydatów na studia na ocenianym kierunku. Brzmią one: „Od kandydatów na studia na kierunku *kognitywistyka komunikacji* oczekuje się dobrego poziomu zdolności komunikacyjnych oraz **umiejętności łączenia informacji pochodzących z różnych dziedzin**” (wyróż. – ZO PKA). Trudno uznać te oczekiwania za realistyczne. Wszak o przyjęciu decyduje – jak piszą – konkurs świadectw. Co więcej, powstaje pytanie, jak owe umiejętności oceniać w procesie rekrutacyjnym? ZO PKA proponuje, by zrezygnować z tego bardzo ambitnego, a niewykonalnego zapisu.

Problematyczne jest też rekrutowanie studentów na II stopień studiów jedynie na podstawie oceny na dyplomie I stopnia studiów, bez różnicowania kierunków studiów w zależności od ich efektów kształcenia. Może to rodzić poważne problemy odnośnie możliwości osiągnięcia wszystkich efektów kształcenia zakładanych na II stopniu studiów na kierunku kognitywistyka komunikacji w przypadku studentów, którzy na odbytych studiach I stopnia nie osiągnęli efektów kształcenia potrzebnych do studiowania kognitywistyki komunikacji na poziomie studiów magisterskich.

Zdaniem ZO PKA, proces oceniania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w przypadku większości kursów jest poprawny. Ponieważ zaś zaliczenie kolejnych etapów studiów uzależnione jest od zaliczania kursów właściwych dla danego etapu - ten aspekt procesu kształcenia również nie budzi zastrzeżeń.

Poważną słabością procesu kształcenia na ocenianym kierunku jest natomiast proces dyplomowania, zwłaszcza na I stopniu studiów.

Jednostka opracowała co prawda standardy prac licencjackich (dostępne na stronie internetowej). Mają one jednak charakter formalny. Jednostka nie wypracowała jasnych, wyraźnych i przyjętych przez wszystkich merytorycznych standardów prac dyplomowych - z uwzględnieniem różnic wymagań wobec prac licencjackich i magisterskich - co w konsekwencji przyczynia się do poważnych słabości procesu dyplomowania.

Zdaniem ekspertów ZO PKA oceny prac dyplomowych (w większości dobre lub bardzo dobre) są często zawyżone. Recenzje (zarówno opiekunów, jak i recenzentów) są najczęściej

schematyczne i zdawkowe (najbardziej jaskrawym przykładem jest występujące niemal w każdej recenzji sformułowanie, że dana praca może być wykorzystana jako materiał źródłowy - choć trudno zrozumieć, co ta opinia znaczy). Największy niepokój ZO PKA budzi jednak dopuszczanie do pisania prac, których tematy są (1) bardzo szerokie, (2) nie odpowiadają realnie osiąganym efektom kształcenia, (3) nie wiążą się z kompetencjami badawczymi promotora. Oto przykłady (prace licencjackie): „Wzajemne relacje kognitywistyki i psychologii”, „Mózg i procesy poznawcze u osób chorych na epilepsję”, „Wpływ wybranych substancji psychoaktywnych na funkcje poznawcze mózgu”, „Zaburzenia kognitywne w schizofrenii”. Temat pierwszej z wymienionych prac mógłby być tematem rozprawy habilitacyjnej. Tematy pozostałych wymagają kompetencji empirycznych, a nawet klinicznych - a przecież realnie osiągnięte efekty kształcenia na pierwszym stopniu nie obejmują tego zakresu wiedzy i umiejętności. Również promotorzy i recenzenci takich prac nie posiadają ani dorobku naukowego w zakresie empirycznych badań nad zaburzeniami psychicznymi, ani klinicznego doświadczenia zawodowego. W konsekwencji prace te są na dość niskim poziomie (czego nie widać ani w ich recenzjach, ani w ocenie).

ZO PKA ma także krytyczne uwagi do samego egzaminu dyplomowego (zwłaszcza na I stopniu studiów). Trudno ustalić bowiem jakąś ogólną zasadę wedle której zadawane są pytania egzaminacyjne. ZO PKA sugeruje, by jedno dotyczyło ogólnych zagadnień kognitywistycznych, a drugie - tematyki pracy.

Odnosnie procedury potwierdzania efektów uczenia się osiągniętych poza systemem studiów, to Wydział Humanistyczny posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora w obszarze nauk humanistycznych, w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie filozofia i historia, a także w obszarze nauk społecznych, w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i pedagogika. W konsekwencji Jednostka może przeprowadzać procedurę potwierdzania efektów uczenia się na kierunkach, które są przyporządkowane do ww. dyscyplin, w tym na kierunku *kognitywistyka komunikacji*. Odbywa się to na ogólnouczelnianych zasadach, określonych w Uchwale Senatu US (nr 56/2015 z dnia 26 maja 2016 r.).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Czas trwania studiów (w sensie ilości godzin przeznaczonych na studiowanie – co wyrażone jest formalnie przez ilość punktów ECTS) oraz formy zajęć na obu stopniach studiów - różnorodne i w dużej mierze zorientowane na aktywność studentów - są odpowiednie do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Spełniają także zasady higieny pracy.

Dobór treści programowych jest zgodny z aktualnym stanem wiedzy w zakresie dyscyplin, w których prowadzą badania nauczyciele akademicki prowadzący oceniany kierunek i wiąże się z tymi badaniami naukowymi. Niestety, na I stopniu studiów dobór ten nie zapewnia realizacji wszystkich efektów kształcenia, które powinny być osiągnięte zgodnie z ogólną koncepcją kształcenia (nie przygotowuje do prowadzenia badań empirycznych). Na II stopniu dobór treści i metod kształcenia zasadniczo zapewnia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia (poza nielicznymi przypadkami wskazanymi wyżej) - w tym umożliwia uczestnictwo w badaniach.

Rekrutacja na studia przebiega prawidłowo - zasady rekrutacji są formalnie określone, opublikowane, spójne i przejrzyste. Istnieją procedury potwierdzania efektów uczenia się poza systemem akademickim.

Zaliczanie poszczególnych etapów kształcenia przebiega prawidłowo - formy oceniania stopnia osiągnięcia poszczególnych efektów kształcenia właściwych dla poszczególnych przedmiotów są różnorodne w stopniu umożliwiającym ocenę stopnia osiągnięcia różnych efektów kształcenia oraz sprawiedliwe.

Poważne problemy występują w procesie dyplomowania - co dotyczy zwłaszcza I stopnia studiów. Brak jest sformułowanych merytorycznych standardów prac dyplomowych z uwzględnieniem różnicy pomiędzy pracą licencjacką a magisterską. Dopuszcza się do powstawania prac na tematy zbyt szerokie oraz wykraczające poza kompetencje badawcze promotorów. Recenzje prac dyplomowych są często zdawkowe, a oceny - zawyżone. Brak jest ogólnej, powszechnie stosowanej zasady konstruowania pytań na egzaminie licencjackim.

Wyżej wymienione słabości procesu dyplomowania oraz braki w programie studiów, które nie pozwalają na osiągnięcie wszystkich efektów kształcenia wynikających z ogólnej koncepcji kształcenia stanowią rację za obniżeniem oceny kryterium 2 dla I stopnia studiów z „w pełni” na „zadowalająca”.

Dobre praktyki

Włączanie studentów do badań naukowych poprzez otwieranie konkursów na stanowisko współ-badacza w projektach grantowych kierowanych przez pracowników naukowo-dydaktycznych Jednostki.

Zalecenia

- Skorygować program kształcenia, by umożliwiał realizację efektów kształcenia przypisanych także do dziedziny nauk społecznych, dyscypliny psychologia, a w szczególności:
- Wprowadzić zajęcia ze statystyki na I stopniu studiów - na poziomie podstawowym - poprzedzający seminarium dyplomowe (praca licencjacka) – z zapewnieniem odpowiedniego wymiaru godzin umożliwiającego nabycie praktycznych umiejętności stosowania pakietu SPSS IBM.
- Dokonać korekty treści przedmiotowych kursu *statystyka* na II stopniu studiów - z profilu ekonomiczno-socjologicznego w kierunku umożliwiającym empiryczne badania psychologiczne.
- Zajęcia ze *statystyki* (na obu stopniach) prowadzić w pracowni komputerowej, a nie wyłącznie przy tablicy i ekranie. Studenci powinni mieć dostęp do własnych kopii popularnego i prostego w obsłudze (też rozpoznawalnego w świecie nauk społecznych) pakietu statystycznego SPSS IBM (aktualna wersja: 25.). Wydział dysponuje dobrze wyposażoną w komputery salą - nic zatem (od strony techniki) nie stoi na przeszkodzie, aby studenci uczyli się statystyki – w grupach

o wielkości 12-15 osób – na podstawie pakietu statystycznego, przy komputerach (zasada: 1 student do jednego komputera). Powinni też rozwiązywać „zadania domowe” (będą mieli dostęp do własnych kopii na podstawie wykupionej wielostanowiskowej licencji – to nie jest zbyt kosztowne).

- Wymagać od tych studentów, którzy wybiorą empiryczną pracę dyplomową, aby opracowywali profesjonalnie wyniki badań z pomocą pakietu SPSS IBM. Takie rozwiązanie sprawią, że kształcenie studentów powiązane będzie w pełni z współczesnymi trendami w kognitywistycznych badaniach naukowych. A opanowanie pakietu SPSS przyda się także filozofom, którzy decydują się na opiekę nad pracami empirycznymi.

- Wprowadzić odrębny przedmiot dotyczący konstrukcji metod testowych.

- Dokonać reformy procesu dyplomowania poprzez; (1) wypracowanie precyzyjnych merytorycznych standardów, które powinny spełniać prace dyplomowe (z uwzględnieniem różnic pomiędzy I a II stopniem studiów) (2) kontrolę tematów prac dyplomowych na obu stopniach - tak by wykluczyć tematy zbyt szerokie i tym samym niemożliwe do realizacji; (3) ujednolicenie zasady formułowania pytań na egzaminie licencjackim. (4) Zobowiązać promotorów i recenzentów prac dyplomowych do pisania pełnowartościowych recenzji (wyczerpujących, z uzasadnionymi ocenami, czytelnymi).

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1 Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2 Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Humanistycznym funkcjonuje w oparciu o Uchwałę nr 95/2013/2014 Rady Wydziału Humanistycznego US z dnia 13 marca 2014 r. Zgodnie z przyjętą Uchwałą Rady Wydziału celami wewnętrznego systemu zapewniania jakości są m.in.:

- podnoszenie poziomu kształcenia,
- stworzenie mechanizmów stałego zarządzania, monitorowania i doskonalenia systemu jakości,
- opracowanie procedur zapewniających wysoką jakość kształcenia,

- zapewnienie władzom Wydziału i US informacji niezbędnych do zarządzania procesem kształcenia.

Cele te, zgodnie z w/w Uchwałą mają być realizowane poprzez takie działania jak:

- okresowe oceny i doskonalenie programów kształcenia,
- ocenę realizacji procesu kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych,
- zbieranie i wykorzystywanie opinii pracodawców do tworzenia i doskonalenia programów kształcenia,
- weryfikację osiągniętych efektów kształcenia,
- analizę zakładanych i uzyskanych efektów z realizacji praktyk.

Cele i zadania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia ma w założeniu realizować cała społeczność Wydziału oraz jego organy, m.in. Wydziałowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia oraz Kierunkowe Zespoły ds. Jakości i Programów Kształcenia, w tym również kierunkowy zespół kierunku *kognitywistyka komunikacji*.

Projektowanie i zatwierdzanie programów kształcenia odbywa się zgodnie z Uchwałą nr 57/2017 Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów doktoranckich, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających. Uchwała w swojej treści nie wykracza poza kompilację wymagań aktów prawnych dot. warunków prowadzenia studiów, wraz z opisem formalnej procedury tworzenia, zatwierdzania oraz modyfikacji programów kształcenia. Nie wskazuje natomiast zakresu i źródeł informacji uwzględnianych w projektowanym programie kształcenia.

Regulacje dotyczące funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia określają, iż zagadnieniami związanymi z opracowywaniem oraz okresowymi przeglądami programu kształcenia zajmuje się Zespół Kierunku ds. Jakości i Programów Kształcenia. ZO PKA nie stwierdził skutecznej aktywności w/w Zespołu na tym polu.

Doskonalenie programu kształcenia odbywa się zazwyczaj na wniosek studentów, interesariuszy zewnętrznych współpracujących z Wydziałem lub z inicjatywy własnej kierownictwa Instytutu prowadzącego oceniany kierunek studiów. Ponadto, modyfikacja i aktualizacja treści kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów pozostaje w gestii prowadzących zajęcia dydaktyczne. Propozycje modyfikacji są opiniowane przez Kierunkowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia a następnie zatwierdzane przez Radę Wydziału. W ten sposób wprowadzono np. ćwiczenia do wykładu „Modele umysłu” czy zupełnie nowy moduł „Wprowadzenie do neurokognitywistyki”.

W składzie Zespołu znajduje się też przedstawiciel studentów wydelegowany przez Wydziałową Radę Samorządu Studenckiego. Studenci mają możliwość zgłaszania wniosków o zmiany w programie kształcenia za pośrednictwem Samorządu Studenckiego lub bezpośrednio u Władz Dziekańskich i nauczycieli akademickich, którzy są dostępni na cotygodniowych konsultacjach. W czasie sesji egzaminacyjnej udostępniane są ankiety za pośrednictwem których zbierane są opinie studentów na temat prowadzącego zajęcia. Jedno z pytań ankiety jest polem otwartym, w którym studenci mogą wpisać dowolną uwagę dotyczącą min. programu kształcenia. Zmiany dotyczące programu studiów są wprowadzane wyłącznie po pozytywnym zaopiniowaniu studentów, co potwierdziły osoby obecne na spotkaniach z ZO PKA. Studenci

obecni na spotkaniach nie zgłaszali zastrzeżeń do uznawalności swoich uwag przy okazji projektowania, zatwierdzania i wprowadzania zmian w programie kształcenia.

Analiza dokumentacji powstałej w wyniku prac organów wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia dokonana w trakcie wizytacji oraz przebieg spotkania z ich przedstawicielami wskazuje, iż badanie poprawności formalnej dokumentacji programu studiów stanowi znaczną część aktywności tych organów. ZO PKA stwierdza jednak, w świetle zdiagnozowanych niedociągnięć, zwłaszcza w zakresie spójności koncepcji kształcenia z sposobem sformułowania efektów kształcenia i przypisania ich do konkretnych dyscyplin naukowych, że aktywność ta nie jest w pełni skuteczna.

Działanie WSZJK wykazuje także pewne braki w kwestii monitorowania jakości procesu dydaktycznego. Jaskrawym tego przykładem jest bardzo opieszła reakcja na sytuację, w której jeden z prowadzących zajęcia stosuje metody budzące wątpliwości etyczne i zniechęcające studentów do zaangażowania w proces kształcenia (patrz p. 2.1, 8.1).

Zdaniem ZO PKA najsłabszym elementem działania organów odpowiedzialnych za jakość kształcenia jest monitorowanie i ewaluacja kryteriów i faktycznych procedur oceniania stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia w procesie dyplomowania. Brak jest namysłu nad wymaganiami stawianymi pracom dyplomowym. Nie dokonuje się systematycznej ewaluacji odpowiedniości tematów prac dyplomowych, jakości tych prac, adekwatności ich ocen i zawartości informacyjnej recenzji.

Analiza pracy organów wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia wskazuje na ich dość niską aktywność w odniesieniu do kierunku kognitywistyka komunikacji, co częściowo może być uzasadnione bardzo krótkim okresem jego funkcjonowania. Nie mniej jednak, dotychczas nie podjęto szeregu działań mogących zdiagnozować oraz w istotny sposób zapobiec lub wyeliminować słabości zdiagnozowane we wcześniejszych częściach niniejszego raportu. Brak jest opracowanych sposobów i metod prowadzenia analiz pogłębionych, mających na celu okresowy przegląd programu kształcenia pod kątem adekwatności i aktualności koncepcji kształcenia, oraz w szczególności uwzględniających analizę stopnia realizacji celów i zakładanych kierunkowych efektów kształcenia. W tym aspekcie istotna jest niska aktywność w zakresie ewaluacji i monitorowania sposobu funkcjonowania systemu weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia, oceniania studentów, co dotyczy zwłaszcza procesu dyplomowania.

3.2.

Informacje na temat toku studiów i programu kształcenia są udostępniane są za pomocą źródeł informacji takich jak strona internetowa, wirtualna platforma USOS, poczta elektroniczna, portale społecznościowe, tablice informacyjne oraz przekazy słowne podczas zajęć. Strona internetowa zawiera informacje zestawione w sposób tematyczny w następujących zakładkach: Wydział, Kandydaci (tu znajduje się podzakładka dla kandydatów obcokrajowców), Studenci, Doktoranci, Pracownicy, Nauka, Kontakt. Na stronie udostępnione są informacje opisujące poszczególne etapy studiów. Informacje te obejmują aktualną i kompletną ofertę programu, efekty kształcenia, proces dyplomowania oraz proces rekrutacji, łącznie z sylwetką absolwenta, plany i programy studiów, w tym również sylabusy przedmiotowe.

Publiczny, dla każdego otwarty dostęp do informacji zapewniany jest głównie poprzez stronę internetową Uczelni, Wydziału oraz Instytutu prowadzącego oceniany kierunek studiów. Analiza dostępnych informacji oraz sposobu ich prezentacji pozwala jednak stwierdzić, iż główną grupą odbiorców są studenci oraz pracownicy Wydziału. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wyrazili pozytywne opinie na temat przejrzystości strony internetowej oraz aktualności zamieszczonych na niej treści. Ich zdaniem polityka informacyjna uczelni jest skuteczna i pozwala na szybkie odnajdywanie potrzebnych dokumentów.

Dostęp do informacji dedykowanych pozostałym potencjalnie zainteresowanym grupom interesariuszy zewnętrznych – np. pracodawców, partnerów otoczenia społeczno – gospodarczego, absolwentów, etc. nie jest obecnie zapewniany zarówno na poziomie Uczelni, jak i Wydziału prowadzącego oceniany kierunek studiów.

Zgodnie z informacjami przekazanymi w trakcie spotkania z ZO PKA, jak również analiza dokumentacji wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia wskazuje, iż nie dokonywana jest systematyczna, kompleksowa analiza i ocena jakości publicznego dostępu do informacji, jej obiektywności oraz adekwatności do potrzeb różnorodnych grup odbiorców.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Procedury wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia w odniesieniu do projektowania, zatwierdzania, monitorowania i przeglądów ocenianego kierunku studiów funkcjonują w bardzo ograniczonym zakresie. Głównym punktem odniesienia dla dokonywanych zmian i modyfikacji są głównie bieżące korekty programu kształcenia, wynikające z potrzeb zgłaszanych przez studentów, partnerów współpracujących z Instytutem prowadzącym kierunek kognitywistyka komunikacji lub z inicjatywy własnej kierownictwa lub pracowników Instytutu. Głównym celem proponowanych modyfikacji jest zazwyczaj dostosowywanie kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy lub oczekiwań studentów.

W ramach systemu nie funkcjonuje natomiast monitorowanie realizacji programu kształcenia, jak również nie dokonuje się jego kompleksowych przeglądów włączając również kompleksową analizę i aktualizację koncepcji i celów kształcenia. Ponadto, brak jest systematycznych działań analitycznych i ewaluacyjnych mających na celu ocenę skuteczności realizacji zakładanych efektów kształcenia, prawidłowego doboru metod ich realizacji oraz weryfikacji, zwłaszcza w zakresie jakości prac dyplomowych.

Dostęp do informacji jest zasadniczo zapewniony, jednak ukierunkowany głównie na potrzeby odbiorcy wewnętrznego oraz kandydata na studia. W ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia nie dokonuje się analizy jakości publicznego dostępu do informacji.

Dobre praktyki

Zalecenia

- Opracować i wdrożyć procedury monitorowania i kompleksowego przeglądu i aktualizacji koncepcji i celów kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem analiz adekwatności i spójności koncepcji, celów i zakładanych programowych efektów kształcenia oraz programu kształcenia.
- Opracować i wdrożyć procedury monitorowania poprawności realizacji procesu dyplomowania, w szczególności w zakresie tematyki i jakości prac dyplomowych.
- Opracować i wdrożyć działania mające na celu ocenę jakości publicznego dostępu do informacji z perspektywy różnych grup odbiorców.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1 Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2 Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3 Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1

Ocena kadry prowadzącej proces kształcenia na ocenianym kierunku musi brać pod uwagę interdyscyplinarny charakter kognitywistyki jako nauki o poznaniu i komunikacji oraz charakterystyczną cechę szczecińskiej koncepcji kształcenia kognitywistycznego, która koncentruje się „na przekazaniu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych dotyczących aktywności komunikacyjnej”.

Ścisłe grono pracowników naukowo-dydaktycznych kierunku kognitywistyka i komunikacja składa się z 15 osób, które do momentu obowiązywania poprzedniej ustawy o szkolnictwie wyższym wchodziły w skład minimum kadrowego (3 profesorów zwyczajnych w dziedzinie nauk humanistycznych, filozofia; 4 dr hab. w dziedzinie nauk humanistycznych, filozofia; 1 dr hab. w dziedzinie nauk społecznych, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej; 1 dr hab. w dziedzinie nauk humanistycznych, językoznawstwo; 2 dr w dziedzinie nauk społecznych, ekonomia; 1 dr w dziedzinie nauk społecznych, socjologia; 1 dr w dziedzinie nauk społecznych, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej; 1 dr w dziedzinie nauk społecznych, psychologia; 1 dr w dziedzinie nauk humanistycznych, etnologia). Dodatkowo zajęcia prowadzą także inni pracownicy naukowo-dydaktyczni i doktoranci Instytutu Filozofii oraz naukowcy z innych instytutów (Instytut Fizyki, Instytut Politologii i Europeistyki, Instytut Psychologii). Kadra kognitywistyki i komunikacji US jest stabilna, żaden z pracowników nie zbliża się do wieku emerytalnego. Wielu pracowników w nieodległym czasie uzyskało awanse naukowe.

Pracownicy Instytutu Filozofii uczący na kierunku kognitywistyka komunikacji prowadzą badania w wielu subdyscyplinach filozoficznych (epistemologia, etyka, filozofia

języka, filozofia kultury, filozofia umysłu, historia filozofii, logika, metafizyka, ontologia). Niektórzy z nich w tych dyscyplinach mają znaczący dorobek. W latach 2013-2018 realizowali liczne granty badawcze finansowane przez Narodowe Centrum Nauki (NCN) oraz Fundację na rzecz Nauki Polskiej (FNP), które obejmowały problematykę poznania i komunikacji (m.in. „Natura intencjonalności”, „Kognitywne mechanizmy referencji liczebnikowej”, „Fenomenologiczne mechanizmy prefabrykowania przestrzeni mentalnych”, „Świadomość fenomenalna i pojęcia fenomenalne”, „Interakcja językowa jako źródło normatywnych stanów rzeczy. Ujęcie naturalistyczne”, „Intencje i konwencje w komunikacji językowej. Niegrice’owski program w filozofii języka i naukach o poznaniu”, „Czym jest płeć? Filozoficzna analiza na bazie informacji biologicznych i społecznych”, „Pojmowalność odrębności umysłu i ciała jako problem dla materialistycznej redukcji świadomości” – w programie OPUS, NCN; „Filozofia analityczna: historia i najnowsze wyzwania”, program „Mistrz”, FNP).

Efektom realizacji tych projektów badawczych są publikacje w prestiżowych seriach (jak seria „Umysł. Prace z Filozofii i Kognitywistyki”, „Monografie Fundacji na rzecz Nauki Polskiej”) i wydawnictwach (m.in. WN PWN) oraz artykuły w czasopismach z listy A (*Foundations of Science, History and Philosophy of Logic, Agriculture and Human Values, Argumentation, Language and Communication, Journal of Pragmatics, Language Science*) i listy C (*Axiomathes, Diametros, Filozofia Nauki, Przegląd Filozoficzny, Semiotica*).

Spośród pracowników naukowo-dydaktycznych zatrudnionych poza Instytutem Filozofii, tylko jedna osoba realizuje projekt badawczy finansowany ze środków NCN („Motywacja osiągnięć młodych dorosłych z dysleksją rozwojową”, MINIATURA). Inny pracownik także realizował projekty badawcze zewnętrznie finansowane, jednak ich problematyka nie była powiązana z kognitywistyką i komunikacją (np. „Wpływ zagranicznych migracji zarobkowych mieszkańców województwa zachodniopomorskiego na regionalny rynek pracy”, MNiSW). Niektórzy naukowcy (psycholodzy, ekonomiści, socjolog) mają publikacje w czasopismach z listy A (m.in. *The Journal of Educational Research, Annals of Agricultural and Environmental Medicine, Journal of Food Protection, Frontiers in Psychology, Archives of Acoustic, Computational and Mathematical Methods in Medicine*), reszta publikuje głównie w czasopismach z listy B lub pracach zbiorowych.

Kilkoro pracowników kierunku kognitywistyka tworzy interdyscyplinarną grupę badawczą „*Cognition & Communication Research Group*”, w ramach której dyskutują realizowane projekty badawcze, organizują międzynarodowe warsztaty i konferencje naukowe.

Większość publikacji wykładowców kognitywistyki i komunikacji US z ostatnich lat (zarówno zatrudnionych w Instytucie Filozofii, jak i poza nim) dotyczy problematyki poznania i komunikacji. Są jednak i tacy badacze, których dorobek trudno z tą szeroką problematyką jakkolwiek powiązać (np. etnolog – „Badania nad współczesną kulturą rybaków Pomorza Zachodniego”, „Wpływ działalności instytucji polonijnych na tożsamość kulturową polskich Bukowińczyków”). Brak też specjalistów o znaczącym dorobku zakresie empirycznej psychologii poznawczej.

Kadra kierunku ma odpowiednie do stopnia naukowego doświadczenie dydaktyczne w prowadzeniu zajęć i prac dyplomowych. Profesorowie zwyczajni wypromowali kilka prac doktorskich. Niektóre z nich obejmują problematykę poznania: *Husserlowska próba*

ugruntowania ogólnej teorii znaczenia, 2012; „Problem iluzji w percepcji wzrokowej”, 2014; *Ontologia i epistemologia emocji w koncepcji Ronalda de Sousa. Analiza krytyczna*, 2015. Nadto dwóch prof. zwyczajnych było opiekunami staży podoktorskich finansowanych ze środków NCN w ramach programu FUGA. Jeden z grantów dotyczył problematyki kognitywistycznej: „Czy rozum jest w głowie? Dwie filozofie umysłu i dwa ujęcia nieśmiertelności w filozofii Franza Brentano”, 2014–2016.

Wśród pracowników ocenianego kierunku są redaktorzy uznanych publikacji użytecznych w nauczaniu na kierunku kognitywistyka (m.in. *The Mind–Body Problem: A Guide to the Current Debate*, Oxford: Blackwell 1994 (dodruki: 1995, 1996, 1997); *Przewodnik po epistemologii*, Kraków: WAM 2013). Są także praktycy w branży IT, którzy od lat tworzą i administrują wiele stron internetowych, realizują projekty z dziedziny transformacji cyfrowej oraz współpracują z firmami z branży IT w roli konsultantów.

ZO PKA stwierdza jednak, że w kadrze ocenianego kierunku zbyt słabo reprezentowane są nauki społeczne, zwłaszcza psychologia poznawcza - co jest poważnym brakiem ze względu na interdyscyplinarny charakter kierunku.

Część badaczy angażuje się w popularyzowanie nauki poprzez organizację i udział różnych wydarzeniach popularnonaukowych (m.in. Dzień Kognitywistyki w Szczecinie, Festiwal Nauki Województwa Zachodniopomorskiego) lub prowadzenie strony internetowej propagującej wiedzę z zakresy psychologii i dziedzin pokrewnych (www.psychologiaity.com). Kadra kognitywistyki i komunikacji US jest także przygotowana do prowadzenia zajęć w języku obcym – 7 osób przygotowało wykłady dla studentów programu Erasmus.

Biorąc powyższe pod uwagę, ZO PKA ocenia, że struktura kwalifikacji kadry, zakres i specyfika jej dorobku zapewnia realizację programu studiów i możliwość osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku, choć, zdaniem ZO PKA, występuje tu pewna nierównowaga – o ile w zakresie dyscypliny wiodącej (filozofia) nie można mieć żadnych wątpliwości i zastrzeżeń, to w zakresie efektów przypisanych do dyscyplin empirycznych kwalifikacje i dorobek kadry są wystarczające jedynie w stopniu minimalnym.

4.2.

Większość zajęć na kierunku kognitywistyka i komunikacja US są obsadzone zgodnie z dorobkiem i kompetencjami dydaktycznymi nauczycieli akademickich. W przypadku niektórych osób można jednak mieć wątpliwości. Część z nich daje się rozwiązać, inne wymagają wyjaśnienia lub zmiany obsady zajęć.

Konwersatorium – „Język i komunikacja: Komunikacja wizualna” oraz laboratorium – „Tworzenie stron internetowych” są prowadzone przez pracownika, którego dorobek naukowy stanowią prace z zakresu etyki. Taką obsadę zajęć można jednak uzasadnić jego długoletnią praktyką w tworzeniu i administrowaniu stronami internetowymi oraz bogatym doświadczeniem konsultanta w branży IT.

Osoba prowadząca zajęcia z psychologii poznawczej nie publikuje w tym zakresie. Jej publikacje można ogólnie zaliczyć do dziedziny psychologii rozwojowej. Większość z nich dotyczy dysleksji u dzieci i młodzieży.

Zajęcia: „Metodologia badań społecznych” (laboratorium), „Statystyka” (ćwiczenia), „Techniki argumentacji i perswazji” (ćwiczenia), „Socjotechnika” (konwersatorium) są prowadzone przez socjologa, którego publikacje koncentrują się wokół problemu emigracji zarobkowej mieszkańców województwa zachodniopomorskiego.

Większość seminariów dyplomowych jest prowadzonych przez filozofów, jednak w wielu wypadkach (załącznik nr 3) promowane przez nich prace dyplomowe wymagają znacznie szerszych kompetencji, daleko wykraczających poza dziedzinę nauk humanistycznych. Stąd jakość promowanych prac na ocenianym kierunku nie w pełni odpowiada wymaganiom w tym zakresie. Część studentów wybiera tematy m.in. z zakresu psychologii klinicznej czy neuropsychologii, do których nie mają oni wystarczającego przygotowania, podobnie jak ich promotorzy. Słabości procesu dyplomowania ujawniają wyraźnie braki kadrowe w zakresie psychologii poznawczej, jako dyscypliny istotnej dla kognitywistyki.

Na podstawie odbytych hospitacji zajęć dydaktycznych (załącznik nr 5) ZO PKA wnosi, że są one prowadzone zgodnie z sylabusami, prowadzący poprawnie dobierają materiały dydaktyczne, są kompetentni i dobrze przygotowani do prowadzenia zajęć, korzystają z nowoczesnych technologii, aktywizują studentów.

4.3.

Od czasu powstania kierunku kognitywistyka i komunikacja na US trzech jej pracowników uzyskało tytuł naukowy profesora, trzech stopień naukowy doktora habilitowanego. Przyjęto dwóch pracowników: na stanowisko wykładowcy – magistra z 8-letnim stażem zawodowym w projektowaniu serwisowych aplikacji internetowych oraz na stanowisko asystenta – doktora w dyscyplinie nauk o poznaniu i komunikacji społecznej z doświadczeniem w prowadzeniu badań empirycznych.

Według informacji zdobytych podczas wizytacji nauczyciele akademicki są motywowani do rozwoju naukowego i wspierani w nim poprzez system obejmujący nagrody Rektora US oraz wsparcie finansowe publikacji naukowych oraz tłumaczeń na języki obce.

Zapytani o finansowanie badań, materiałów i wyjazdów konferencyjnych pracownicy badawczo-dydaktyczni mówili o dotacji na badania statutowe, która w ich instytucie jest sprawiedliwie dzielona i w dużej mierze zaspokaja potrzeby pracowników w zakresie możliwości realizowania badań naukowych. Niektórzy pracownicy formułowali jednak zastrzeżenia pod adresem administracji i nadmiernej biurokratyzacji przy rozliczaniu delegacji i dotacji na publikacje naukowe.

Studenci mają możliwość ewaluacji kadry prowadzącej proces kształcenia przy pomocy anonimowych i dobrowolnych ankiet. Ankiety udostępniane są za pośrednictwem wirtualnej platformy po zakończeniu semestru. Arkusz składa się z dwóch części. W pierwszej student odpowiada na pytanie „*Jak często Pan/Pani uczestniczył/a w zajęciach?*” zaznaczając jedną z następujących odpowiedzi *A – prawie nigdy do 30 %, B – często do 50 % C – prawie zawsze do 75 %, D – zawsze do 100 %*. Zaznaczenie odpowiedzi A skutkuje brakiem możliwości wypełniania dalszej części ankiety. W części drugiej student odpowiada na cztery pytania wybierając ocenę w skali od 0 do 5: 1. Zajęcia rozpoczynały i kończyły się punktualnie, 2. Zajęcia mobilizowały mnie do samodzielnej pracy i twórczego myślenia, 3. Zajęcia były dla mnie

zrozumiałe, 4. Mogłem/am skonsultować się z prowadzącym w czasie jego dyżurów bądź w innych formach kontaktu. Ostatnia część ankiety jest polem otwartym w którym student może napisać dowolną uwagę dotyczącą min. postawy prowadzącego zajęcia.

Studenci są motywowani do wypełniania ankiet podczas zajęć, spotkań z opiekunami roku oraz akcji informacyjnych organizowanych przez Samorząd. Studenci obecni na spotkaniach z ZO PKA przyznali, że wypełniają ankiety niechętnie lub nie robią tego wcale. Przyczyną zaistniałego stanu rzeczy jest niski poziom świadomości na temat celów i możliwości wynikających ze studenckiej ewaluacji. Studenci nie wiedzą co dzieje się z wynikami wypełnianych przez nich ankiet i mają wrażenie, iż sama ewaluacja nie ma realnego wpływu na modyfikację szeroko rozumianego procesu kształcenia w tym na ocenę pracowników naukowo-dydaktycznych. Opinia studentów jest o tyle uzasadniona, że ZO PKA nie stwierdził żadnych działań Jednostki w zakresie kadry, które byłyby motywowane ankietami studenckimi.

Bardziej skutecznym środkiem oceny kadry są hospitacje zajęć. W ich wyniku w ostatnich latach zmieniono obsadę dydaktyczną dwóch przedmiotów: „Architektura informacji internetowej” oraz „Warsztaty z komunikacji internetowej”.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Ścisłe grono pracowników kierunku kognitywistyka i komunikacja bardzo różni się między sobą, jeśli chodzi o jakość, ilość i częstotliwość publikowania. Niektórzy publikują regularnie w cenionych czasopismach i wydawnictwach naukowych, a ich dorobek powiązany z dyscyplinami, do których odnoszą się treści programowe i efekty kształcenie ocenianego kierunku jest znaczący. Inni publikują głównie w pracach zbiorowych i czasopismach z listy B. Są też tacy, którzy w ostatnich 4 latach nie opublikowali żadnej pracy.

Większość zajęć na kierunku jest obsadzona zgodnie z dorobkiem i kompetencjami dydaktycznymi pracowników, choć zdarzają się też zajęcia, których prowadzący nie posiadają dorobku naukowego w oczywisty sposób gwarantującego osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia prowadzonego przedmiotu.

Część kadry w ostatnich latach uzyskała awanse zawodowe. Są to głównie pracownicy Instytutu Filozofii – niemal wszyscy, poza ostatnio zatrudnionym, to samodzielni pracownicy badawczo-dydaktyczni. Żaden z nich nie zbliża się do wieku emerytalnego, nie ma zatem zagrożenia utraty stabilności zatrudnienia. Brakuje jednak osoby, która mogłaby w sposób kompetentny prowadzić zajęcia z metodologii nauk empirycznych oraz statystyki. Pracownicy w trakcie spotkania z ZO PKA nie narzekali na bariery ze strony wydziału czy uczelni w doskonaleniu zawodowym i uzyskiwaniu zawodowych awansów.

Niestety dyscypliny naukowe stanowiące bazę badawczą kognitywistyki komunikacji nie są w dorobku naukowym kadry reprezentowane w odpowiednio zrównoważony sposób - na niekorzyść dyscyplin empirycznych, zwłaszcza psychologii poznawczej.

Dobre praktyki

Zalecenia

- Zatrudnić w Jednostce pracowników badawczo-dydaktycznych o dorobku z obszaru empirycznych badań w zakresie psychologii poznawczej.
- Opracować procedury zabezpieczające przed prowadzeniem i recenzowaniem prac dyplomowych, których tematyka jest rażąco niezgodna z dorobkiem naukowym promotora i recenzenta.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym opiera się w chwili obecnej na kontaktach dwóch pracowników ocenianej Jednostki z firmami branży IT - korporacją Tieto oraz firmą Softline Sp. z o.o. (firmą oferującą innowacyjne rozwiązania internetowe dla firm transportowych).

Najważniejszym elementem tej współpracy jest program stażowy dla studentów *kognitywistyki komunikacji*. Jest on realizowany w ramach projektu „Humanista po studiach – Fachowiec po stażu” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (umowa nr POWR.03.01.00-00-S098/17-00). W projekcie biorą udział następujące firmy: grupa *wspieram.to* (podmiot z sektora crowdfundingu), Squiz Poland Sp. z o.o. (polska filia globalnego integratora rozwiązań cyfrowych), Softline Sp. z o.o. oraz Tieto.

Studenci uczestniczący w programie realizują rozmaite zadania projektowe z takich zagadnień jak projektowanie UX, tworzenie strategii treści, zarządzanie komunikacją w rozwiązaniach *on-line*, marketing internetowy, czy ocena użyteczności i jakości produktów internetowych. W projekcie stażowym w wyżej wymienionych firmach wzięło udział 8 osób, 6 stażów jest w trakcie, a łącznie blisko 40 studentów *kognitywistyki komunikacji* dołączy na 3-miesięczne staże.

W wyniku kontaktów ze studentami przedstawiciele firm IT będących miejscami stażu, zgłaszają uwagi do programu studiów - przykładem jest tu opracowanie modułu „Dostępność i użyteczność interfejsów”.

Podczas spotkania ZO PKA z przedstawicielami firm współpracujących z Wydziałem Humanistycznym a takich jak np. Country Manager & Partner at Softline Polska oraz Tieto Head of DU Radio Poland, Product Development Services rozmówcy wyrazili bardzo pozytywne zdanie o studentach i absolwentach kognitywistyki komunikacji, wskazując, że kompetencje nabyte w trakcie procesu kształcenia czynią z nich atrakcyjnych pracowników ich branży. Stwierdzili także, że jak na razie współpraca nie jest sformalizowana w formie żadnej umowy z Jednostką, ale wyrazili chęć podpisania takiego dokumentu.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Biorąc pod uwagę liczbą studentów współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest bardzo rozwinięta. Projekt stażowy umożliwia studentom zorientowanie się, jak osiągnięte efekty kształcenia wykorzystywać na atrakcyjnym rynku pracy. Potencjalni pracodawcy rozpoznają zaś, po pierwsze, wartość absolwentów kognitywistyki komunikacji jako potencjalnych pracowników, mogą także wpływać na treści i program kształcenia.

Pewną słabością współpracy jest oparcie jej zasadniczo na kontaktach personalnych, bez dającej większą trwałość formalizacji w formie umów.

Dobre praktyki

Zalecenia

- Sformalizować współpracę z zainteresowanymi firmami w formie umów.

Kryterium 6. Umiedzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Zgodnie z założeniami studenci kierunku kognitywistyka komunikacji powinni w toku studiów osiągnąć poziom znajomości języka obcego B2 (po I stopniu) i B2+ (po II stopniu). Z tego względu mają w planie studiów I st. 120 godz. lektoratu z języka angielskiego, a II st. – 30 godz. Studenci mogą realizować lektoraty z języka angielskiego, niemieckiego, hiszpańskiego, francuskiego i rosyjskiego. Z uwagi na małą liczbę studentów nie jest stosowany podział na grupy względem zaawansowania, co zostało przez nich ocenione negatywnie. Zdaniem ZO PKA taki wymiar godzin jest odpowiedni tylko pod warunkiem, że studenci kontynuują naukę tego samego języka obcego, który zdali na maturze.

Od roku akademickiego 2018/19 studenci II stopnia mają możliwość uczestniczenia w *Interdyscyplinarnych Studiach Zaawansowanych* (ISZ), współfinansowanych ze środków Unii Europejskich (projekt: „UNIwersYTET 2.0 – STREFA KARIERY”). W ich ramach otrzymają dodatkowe wsparcie – 120 godzin specjalistycznego lektoratu „Język angielski w komunikacji naukowej” oraz 8 wykładów monograficznych w języku angielskim (w tym 4 prowadzone przez badaczy zagranicznych). Uczestnik ISZ, realizując indywidualny projekt badawczy, otrzymuje dofinansowanie np. stażu zagranicznego w wysokości 5000 PLN rocznie (ze środków NCBiR). W obecnym roku dwie studentki ocenianego kierunku zakwalifikowały się do uczestniczenia w tych studiach.

Jednym ze sposobów umiędzynarodowiania procesu kształcenia jest program Erasmus+. Pracownicy Instytutu Filozofii biorą udział w przygotowaniu i realizują ofertę programową dla zagranicznych studentów. Z oferty tej mogą też korzystać studenci polscy. Oferta jest dość szeroka (8 wykładów), 6 przedmiotów obejmuje problematykę poznania i komunikacji (np. „The History of Skepticism”, „Disagreements – Their Epistemology and Practical Significance”, „Pragmatics”, „Philosophy of Mind and Cognition”, „Mind and Intentionality”). Wszyscy wykładowcy stanowią kadrę naukową ocenianego kierunku. W bieżącym roku akademickim 1 student zagraniczny skorzystał z tej oferty.

Studenci kierunku kognitywistyka komunikacji mogą korzystać z programu Erasmus+. Jeden wyjazd może trwać od 3 do 12 miesięcy. Przedmioty, które zaliczy student podczas wyjazdu, zostaną mu przepisane zgodnie z decyzją koordynatora, tak aby po powrocie mógł przystąpić do kolejnego semestru studiów, bez różnic programowych lub z jak najmniejszą ich liczbą. Studenci wyjeżdżający otrzymują dofinansowanie, którego miesięczna stawka uzależniona jest od docelowego kraju pobytu na stypendium (maksymalnie 500 euro). Choć oferta wyjazdowa Wydziału Humanistycznego US jest dość duża, to Instytut Filozofii – wg danych uzyskanych od koordynatora wydziałowego (stan na 28.08.2018) – podpisał zaledwie 1 taką umowę (Uniwersytet w Konstancji), autorzy raportu samooceny deklarują podpisanie jeszcze jednej umowy z Uniwersytetem w Trieście.

Studenci w niewielkim stopniu wykorzystują możliwości wynikające z programu ERASMUS +. Wśród powodów dla których nie chcą lub nie mogą wziąć udziału w wymianie w rozmowie z ZO PKA padały głównie motywy o charakterze osobistym. Pojawiały się też głosy o trudnościach uzgodnienia programu realizowanego w zagranicznej jednostce z programem macierzystego kierunku. Zdaniem Dyrekcji Instytutu głównym powodem są raczej kwestie finansowe. Stypendium otrzymywane w programie Erasmus+ nie wystarcza na utrzymanie się na studiach zagranicznych. Część studentów pochodzi z biednych rodzin i musi utrzymywać się na studiach z własnej pracy zarobkowej. Dotąd tylko jeden student kierunku kognitywistyka i komunikacja skorzystał z programu.

Studenci o możliwości wymiany są informowani za pomocą strony internetowej, tablic informacyjnych i przekazów słownych w czasie zajęć. Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA wyrazili pozytywną opinię na temat sposobów informowania i zachęcania do wzięcia udziału w wymianie. Byli oni świadomi procedur, wymagań i korzyści wynikających z uczestnictwa w programie wymiany międzynarodowej.

Część pracowników omawianego kierunku ma szerokie prywatne kontakty zagraniczne, świadczą o tym odbyte w ostatnim czasie wyjazdy i staże naukowe (University of Cambridge, University of Leeds, University of Chicago, Università Degli Studi di Trieste). Jeden z naukowców został nawet wybrany na członka dożywotniego Clare Hall (University of Cambridge). Jednak Instytut Filozofii, w którym prowadzone są studia na ocenianym kierunku, nie ma podpisanych żadnych umów o współpracy z innymi jednostkami zagranicznymi. Do tej pory nie odbywały się zajęcia prowadzone przez nauczycieli akademickich z zagranicy.

Niektórzy pracownicy kierunku kognitywistyki i komunikacji biorą udział w konferencjach zagranicznych i sami organizują międzynarodowe warsztaty naukowe na tematy powiązane z problematyką poznania i komunikacji. Biorą w nich aktywny udział w charakterze prelegentów i komentatorów (dla przykładu można wskazać konferencje: 25.06.2016 *Expressivism, Language, and Mind: A Workshop with Dorit Bar-On*; 15-16.03.2018 *The Origins of Meaning and the Nature of Speech Acts: A Workshop with Mitchell Green*; 24.05.2018 *First Szczecin Argumentation Day*).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Poziom lektoratów na I stopniu jest zadowalający, gdy chodzi o II stopień studiów - przydałaby się większa liczba godzin. Możliwości nabywania kompetencji językowych potrzebnych do uczestnictwa w międzynarodowej wymianie naukowej stwarzane są poprzez bogatą ofertę wykładów w języku angielskim.

Uniwersytet Szczeciński podnosi też stopień umiędzynarodowienia procesu kształcenia, umożliwiając studentom uczestniczenia w *Interdyscyplinarnych Studiach Zaawansowanych*, współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Trzeba docenić, że studenci ocenianego kierunku mogą w nim uczestniczyć. Jednak biorąc pod uwagę bardzo ograniczoną liczbę miejsc (14 na cały uniwersytet), tylko nieliczni mogą z niego skorzystać.

Pracownicy Instytutu Filozofii posiadają szerokie kontakty międzynarodowe, organizują i biorą udział w konferencjach i warsztatach naukowych na tematy powiązane z ocenianym kierunkiem, na które także zapraszają swoich studentów. Brak jednak odpowiedniej liczby umów międzynarodowych (choćby w programie Erasmus+), które mogłyby owocować większą wymianą międzynarodową pracowników i studentów.

Dobre praktyki

Zalecenia

- Zintensyfikować działania zachęcające studentów do udziału w zajęciach obcojęzycznych oraz do korzystania z programu Erasmus+, np. przez stworzenie programu dofinansowania wyjazdów w ramach tego programu dla najlepszych studentów.

- Podpisać większą liczbę umów w ramach programu Erasmus+ z jednostkami europejskimi oferującymi kształcenie w zakresie kognitywistyki.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1 Infrastruktura dydaktyczna i naukowa
- 7.2 Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3 Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1

Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się w budynku Wydziału Humanistyki US, który jest nowy, przestronny i dobrze zaadaptowany do potrzeb studentów, także tych z niepełnosprawnościami ruchowymi (są odpowiednie windy, podjazdy, szerokie korytarze, brak wysokich progów, specjalne toalety).

Studenci kognitywistyki i komunikacji mają zajęcia w 6 salach wykładowych, największe z nich (2) mają nagłośnienie (dostosowane do potrzeb osób niedosłyszących), w 4 jest zamontowany sprzęt multimedialny. Pracownicy mają dodatkowo do dyspozycji 5 przenośnych zestawów (rzutnik + laptop) do prezentacji multimedialnych. Zajęcia laboratoryjne powiązane z tworzeniem stron internetowych odbywają się w *Wydziałowym Centrum Informatyczno-Obliczeniowym*, które dysponuje 2 salami (z możliwością połączenia). W każdej z nich znajdują się 24 stanowiska komputerowe.

Studenci kognitywistyki i komunikacji dysponują także dostępem do *Laboratorium Nauk o Poznaniu i Komunikacji*, który jest częścią *Interaktywnego Centrum Komunikacji i Badań Społecznych*. Laboratorium składa się z: 2 stanowisk do badań *eye-trackingowych*; 2 stanowisk do badań fokusowych z pokojami wyposażonymi w lustra weneckie; 2 stanowisk do badań biometrycznych, wyposażonych w aparaty Neurobit Optima 4 do badań GSR, EEG, EMG. Laboratorium jest dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W laboratorium są prowadzone zajęcia z przedmiotów „Laboratorium kognitywistyczne” (I st.) i przedmiotów w module „Własny projekt badawczy” (II st.). Z Laboratorium korzystają pod nadzorem opiekuna

studenci Koła Naukowego Kognitywistyki US – *Kognikacja*. Laboratorium jest też wykorzystywane przez pracowników kierunku do badań naukowych.

Studenci ocenianego kierunku mają dostęp do sieci bezprzewodowego Internetu. Korzystanie z urządzeń elektronicznych ułatwia fakt, że przy krzesłach i ławkach ustawionych na korytarzach dostępne są gniazda elektryczne.

7.2

Uniwersytet Szczeciński dysponuje biblioteką główną oraz jej oddziałami. Studenci ocenianego kierunku mogą korzystać z dobrze funkcjonującego oddziału biblioteki i czytelnii w budynku Wydziału Humanistyki, gdzie są prowadzone ich zajęcia. Czytelnia Humanistyczna zajmuje powierzchnię 850,13 m². W skład jej wchodzi sala Czytelni licząca 75 miejsc dla użytkowników, 5 miejsc dla osób z niepełnosprawnością oraz sala komputerowa licząca 24 miejsca komputerowe z bezpośrednim dostępem do Internetu. To przestronne i przyjazne miejsce, w którym jest dostęp do elektronicznego i tradycyjnego katalogu zasobów bibliotecznych. W czytelni są wyeksponowane nowości wydawnicze (książki i czasopisma) z dyscyplin i dziedzin, w których pracownicy Wydziału prowadzą badania. Są także książki i czasopisma, przypisane do dziedzin pokrewnych kognitywistyce i komunikacji, do których studenci i pracownicy mają wolny dostęp. W czytelni jest dużo miejsc do pracy własnej. Studenci mogą z nich korzystać w przerwach między zajęciami. Czytelnia dysponuje także miejscami dostosowanymi do potrzeb osób z niepełnosprawnością (specjalne biurka) oraz sprzętem i oprogramowaniem komputerowym dla osób niewidomych oraz niedosłyszących.

Cały księgozbiór biblioteki WH obejmuje ok. 450 000 woluminów powiązanych tematycznie ze wszystkimi prowadzonymi na WH kierunkami studiów. Stale jest powiększany zgodnie z zapotrzebowaniem użytkowników. Trwają prace nad wprowadzeniem do katalogu internetowego całego księgozbioru (pozycji, które ukazały się przed 1990 rokiem). Studenci poza tradycyjnym księgozbiorem mogą korzystać z szeroko dostępnych e-buków oraz baz internetowych czasopism (np. EBSCO), otrzymując kody i hasła do bazy, by mogli korzystać z zasobów biblioteki na odległość. Brak jednak w Jednostce bardzo ważnego dla badań kognitywistycznych programu SPSS, który byłby do dyspozycji wszystkich pracowników i studentów ocenianego kierunku. Brak także bazy CogNet i pełnego dostępu do bazy JSTORE.

Czytelnik z niepełnosprawnością ma możliwość skorzystania z pomocy opiekuna bibliotecznego, który oferuje mu pomoc przy przemieszczaniu się po bibliotece i korzystaniu z dostępnych urządzeń. Bibliotekarz dostarcza potrzebne materiały bez konieczności osobistego wyjmowania ich z półek. Studenci z niepełnosprawnością są obsługiwani poza kolejnością. Wejście do Biblioteki jest dostosowane do możliwości osób z niepełnosprawnością. Oprogramowanie dostępne na komputerach w bibliotece jest przystosowane do potrzeb osób niedowidzących i słabosłyszących.

Dyrekcja IF stara się, by wszystkie publikacje rekomendowane w sylabusach zajęć były możliwe do wypożyczenia w bibliotece. Wciąż jednak występują pewne braki, szczególnie jeśli chodzi o najnowsze pozycje.

7.3

W planach rozwoju infrastruktury ocenianego kierunku jest rozbudowa *Laboratorium Nauk o Poznaniu i Komunikacji*. Ma powstać nowe stanowisko do badań EEG. Trwają prace nad rozbudową zasobów bibliotecznych – zakupem nowych pozycji książkowych oraz baz bibliotecznych.

Interesariusze wewnętrzni mają możliwość zgłaszania sugestii dotyczących potrzeby zakupu dodatkowych pozycji, które staną się częścią wyposażenia Biblioteki za pośrednictwem pracowników. W przypadku stwierdzenia przez studentów braku jakiegokolwiek materiału, biblioteka dokonuje niezwłocznego zakupu. Urządzenia audiowizualne i sprzęt multimedialny znajdują się pod stałym nadzorem informatyka i pracowników obsługi co pozwala na szybkie usuwanie usterek bez blokowania procesu dydaktycznego. W jednostce prowadzony jest okresowy przegląd i ocena jakości infrastruktury dydaktycznej, na podstawie której formułuje się wnioski dotyczące uzupełnienia wyposażenia, planu napraw i remontów posiadanych zasobów oraz nowych inwestycji. ZO PKA nie stwierdził istnienia sformalizowanych metod ewaluacji infrastruktury przez studentów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Studenci ocenianego kierunku uczą się w komfortowych warunkach. Mają do dyspozycji nowe i dobrze wyposażone w sprzęt multimedialny sale wykładowe i ćwiczeniowe. Do dyspozycji studentów jest także *Interaktywne Centrum Komunikacji i Badań Społecznych*, w którym przy wsparciu opiekuna są realizowane ich indywidualne projekty badawcze.

Infrastruktura nie jest jednak w pełni wykorzystywana - np. hospitowane przez ekspertów ZO PKA zajęcia ze statystyki nie odbywały się w sali komputerowej, gdzie studenci mogliby samodzielnie wykonywać ćwiczenia statystyczne korzystając z nowoczesnego sprzętu.

Studenci mogą korzystać z dobrze funkcjonującej biblioteki i przyjaźnie urządzonej czytelnicy, w której jest miejsce na pracę własną. Wciąż jednak jej zasoby nie są wystarczające, by zaspokoić potrzeby pracowników i studentów w zakresie korzystania z najnowszej literatury. Jednostka podejmuje aktywne działania, które mają na celu likwidację istniejących braków.

Trzeba też podkreślić, że budynek WH US jest dobrze przystosowany do potrzeb studentów z niepełnosprawnością

Dobre praktyki

Zalecenia

- Jak najszybciej uzupełnić wszelkie braki lektur rekomendowanych w sylabusach.
- Zakupić bazy CogNet i pełnego dostępu do bazy JSTORE oraz zakup programu SPSS.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1 Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2 Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1

Wsparcie ze strony nauczycieli akademickich polega przede wszystkim na pomocy w doborze własnej ścieżki naukowej, prowadzeniu badań i doświadczeń w laboratoriach, opieki nad tworzeniem pracy dyplomowej oraz bieżącej ocenie stopnia osiągnięcia efektów kształcenia za pomocą poszczególnych form weryfikacji. Z uwagi na niewielką liczbę studentów istnieje możliwość indywidualnego podejścia do każdego studenta.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie zaopiniowali formy wsparcia i opieki ze strony nauczycieli akademickich. Szczególnie podkreślali życzliwość większości prowadzących oraz możliwość szybkiego kontaktu za pomocą poczty elektronicznej lub rozmowy telefonicznej.

Wyjątkiem była tu osoba jednego prowadzącego, który - zdaniem studentów - w trakcie zajęć formułuje wypowiedzi nie tylko kontrowersyjne, ale także naruszające godność studentów. Obrazując zasady logiki często posługuje się przykładami seksistowskimi i używa sformułowań powszechnie uważanych za obraźliwe. Jednocześnie jest przekonany o swojej bezkarności - wielokrotnie mówił studentom, że składanie na niego skarg jest bezcelowe. W opinii tego nauczyciela akademickiego Władze Instytutu i Wydziału nie wyciągną wobec niego konsekwencji, ponieważ studenci wielokrotnie składali skargi, które później były ignorowane. Zachowanie prowadzącego budzi powszechne zgorszenie wśród studentów, którzy są dodatkowo przekonani o braku możliwości wpłynięcia na politykę kadrową uczelni.

W trakcie rozmów z Władzami Jednostki ZO PKA dowiedział się, że powyżej opisany ten problem nie jest nowy i nie dotyczy tylko ocenianego kierunku. Istnieją dwie pisemne skargi studentów wobec tego wykładowcy, jedna z nich przesłana Władzom w poprzednim, a jedna w bieżącym roku akademickim. Wcześniejsza z tych skarg dotyczy studentki kognitywistyki komunikacji i sugeruje stosowanie przez prowadzącego praktyk mobbingowych.

Oceniając system wsparcia studentów z uwagi na rozwiązywanie spraw trudnych, biorąc pod uwagę wszystkie głosy, w tym wyjaśnienia Władz Jednostki, ZO PKA uznaje za zasadne opinie studentów, że sprawa jest wyjaśniana i rozwiązywana zbyt długo, co wpływa zdecydowanie negatywnie na atmosferę na ocenianym kierunku, podważa zaufanie studentów do instytucji akademickich i negatywnie wpływa na jakość kształcenia.

Opieka nad studentami polega także na tym, że poszczególnym rocznikom przydzielony jest opiekun roku, który jest dobierany z grona pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału. Opiekun pełni funkcję pośrednika w przypadku zgłaszania skarg i sugestii dotyczących kształcenia i studiowania na wizytowanym kierunku. Osoby obecne na spotkaniu twierdziły, iż spotkania z opiekunem roku odbywają się regularnie. W czasie spotkania z opiekunem studenci mają możliwość otwartego wypowiedzenia się na temat procesu kształcenia oraz innych spraw dotyczących studiowania. Studenci obecni na spotkaniach z ZO PKA pozytywnie zaopiniowali wsparcie ze strony instytucji opiekuna roku.

Obecni na spotkaniu uczestnicy seminariów dyplomowych wyrażali pozytywne opinie na temat form wsparcia i pomocy ze strony promotorów. Kryteria wyboru promotora pracy dyplomowej nie są określone w sposób formalny i zależą od zasad ustalonych przez samego promotora. Z uwagi na dużą liczbę pracowników pod nadzorem których możliwe jest wykonanie pracy dyplomowej, studenci nie zgłaszali zastrzeżeń do tego rozwiązania. Liczba dyplomantów przypadających na jednego promotora nie powoduje nadmiernego obciążenia nauczyciela akademickiego i pozwala na indywidualne podejście do każdego ze studentów.

Studenci kierunku mają swoją reprezentację w Wydziałowym Samorządzie Studenckim. Działania Samorządu skupiają się przede wszystkim na reprezentowaniu studentów przed Władzami Wydziału i Uczelni, animowaniu życia studenckiego oraz prowadzeniu działalności mającej na celu promocję Wydziału i Uczelni. Samorząd organizuje przegląd kół naukowych, wydarzenia integracyjne dla studentów oraz szkolenia i warsztaty we współpracy z Biurem Karier. Deleguje również przedstawicieli do Komisji ds. Materialnych w której studenci stanowią większość składu. Członkowie Samorządu Studentów obecni na spotkaniu z ZO PKA nie zgłaszali zastrzeżeń do systemu finansowania ich działalności. W budynku Wydziału zostało wygospodarowane pomieszczenie na potrzeby Samorządu, w którym znajduje się komputer z dostępem do Internetu oraz wyposażenie biurowe niezbędne do prowadzenia działalności.

Za administracyjną obsługę studentów odpowiada Dziekanat. Jednostka jest do dyspozycji studentów od poniedziałku do piątku w godzinach 11:00-14:00. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA ramy czasowe dostępności dziekanatu nie są dostosowane do potrzeb interesariuszy. W dziekanacie często tworzą się kolejki przez co wizyta w jednostce staje się czasochłonna. W opinii studentów liczba zatrudnionych pracowników, którzy odpowiadają za administracyjną obsługę studentów jest zbyt mała, co powoduje nadmierne obciążenie. Negatywnie zaopiniowany został również przepływ informacji pomiędzy dziekanatem a studentami. W opinii studentów istotne informacje dotyczące procesu kształcenia docierają do nich zbyt późno.

Studenci mają możliwość kontaktu z władzami dziekańskimi w wyznaczonych godzinach przyjęć. Każdy student ma możliwość indywidualnych konsultacji z prowadzącymi zajęcia podczas wyznaczonych i podanych do ogólnej wiadomości godzin (informacja na stronie internetowej i drzwiach pokoju nauczyciela). Za sprawy związane z wymianą międzynarodową i wyjazdami zagranicznymi studentów odpowiedzialni są wydziałowi i kierunkowi koordynatorzy programu Erasmus +.

W zakresie doradztwa zawodowego i edukacyjnego studentów kierunku wspiera Akademickie Biuro Karier. Zadaniem jednostki jest pozyskiwanie ofert pracy dla studentów,

organizacja spotkań studentów z doradcami zawodowymi oraz przeprowadzanie szkoleń z zakresu nabywania kompetencji miękkich. Biuro Karier organizuje również cykliczne spotkania studentów z pracodawcami, w czasie których przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego uczelni informują studentów o aktualnie oczekiwanych na rynku pracy kompetencjach. Pracownicy jednostki oferują możliwość przeprowadzenia symulacji rozmowy kwalifikacyjnej i oferują pomoc przy tworzeniu dokumentów aplikacyjnych. Organizowane są warsztaty, w ramach których studenci mają możliwość zdobyć kompetencje z zakresu autoprezentacji, wystąpień publicznych i innych aspektów umiejętności interpersonalnych. Dwa razy w roku organizowane są Giełdy Pracy podczas których studenci mają okazję do rozmowy z potencjalnymi pracodawcami.

Na uczelni funkcjonuje system wsparcia osób z niepełnosprawnością. W tym celu istnieje Biuro Osób Niepełnosprawnych. Osoby z niepełnosprawnością mogą liczyć na szerokie spektrum form wsparcia takich jak pomoc asystenta osoby, pomoc tłumacza języka migowego, dodatkowe zajęcia z języka obcego, alternatywne zajęcia z wychowania fizycznego, dodatkowe zajęcia dydaktyczne, dostosowanie organizacji procesu kształcenia do indywidualnych potrzeb, pomoc psychologa oraz pomoc doradcy zawodowego. Dostępna jest również wypożyczalnia specjalistycznego sprzętu, który ułatwia poruszanie się i studiowanie osobom z niepełnosprawnością: przenośne szyny do wózków inwalidzkich, odbiorniki pola elektromagnetycznego z pętli indukcyjnych, urządzenia wspomagające słyszenie oraz przenośne dyktafony.

Studenci mają możliwość rozwoju własnych zainteresowań w ramach działalności w Kołach Naukowych. W trakcie spotkania ZO PKA ze studentami obecni byli przedstawiciele Koła Kognitywistyki US „Kognikacja”. Studenci zrzeszeni w kole naukowych biorą czynny udział w wielu konferencjach i sympozjach o zasięgu lokalnym oraz krajowym gdzie wygłaszają swoje referaty. Członkowie kół zajmują się również działalnością o charakterze promocyjnym. Organizują debaty i wydarzenia integracyjno-naukowe skierowane dla młodzieży z lokalnych szkół oraz szczecińskiej społeczności. Koło naukowe posiada swojego opiekuna, który jest powoływany z grona pracowników uczelni. Członkowie koła naukowego wyrażali pozytywne opinie na temat form wsparcia i opieki ze strony opiekuna, który doradza im w kwestiach merytoryczno-organizacyjnych i skutecznie motywuje do poszerzania swojej wiedzy i umiejętności. Nie zgłaszali oni również zastrzeżeń do skuteczności systemu finansowania działalności kół naukowych.

Studenci są motywowani do osiągania efektów kształcenia również poprzez funkcjonujący na uczelni system stypendiów i nagród określonych w ustawie Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce. Regulamin Studiów Uniwersytetu Szczecińskiego wyróżnia w § 11 dodatkową formę motywowania studentów w postaci następujących nagród i wyróżnień: nagroda rektora, nagroda dziekana, nagrody fundowane przez organy administracji publicznej i inne podmioty, listy gratulacyjne od rektora lub dziekana.

W czasie spotkań ZO PKA ze studentami stwierdzono, iż są oni słabo poinformowani na temat możliwości uzyskania nagród wymienionych w Regulaminie Studiów. Studenci w przeważającej większości nie znają kryteriów przyznawania dodatkowych nagród oraz nie mają świadomości ich istnienia.

Jedną z form motywowania studentów do osiągania wysokich wyników w nauce jest też możliwość indywidualizacji programu studiów. Studenci szczególnie wyróżniający się w nauce mogą wystąpić do Rektora o zgodę na Indywidualny Plan i Program Studiów, na co pozwala § 27 Regulaminu Studiów. Rozwiązanie to zapewnia indywidualny dobór przedmiotów i dostosowany do predyspozycji i zainteresowań studenta harmonogram ich realizacji. Osobę opiekuna dydaktycznego oraz szczegółowe zasady organizacji Indywidualnego Programu Studiów określa Rada Wydziału.

8.2

Studenci kierunku obserwują, że oferowane im formy wsparcia mają szeroki zakres, doceniają ich rozwój w ostatnich latach. Studenci informowani są o oferowanych formach wsparcia przede wszystkim na stronie internetowej Uczelni, która zawiera niezbędne informacje o działalności Samorządu Studentów, Biura Karier, Centrum Aktywizacji Osób z Niepełnosprawnością, działalności kół naukowych i organizacji studenckich. Wiele informacji bieżących jest też przekazywanych poprzez portale społecznościowe, tablice informacyjne oraz przez pracowników dziekanatu. Studenci podczas spotkania z ZO PKA przyznali, że takie formy promocji są dla nich wystarczające i nie zgłaszali uwag co do jakości przekazywanych im informacji o wszystkich formach wsparcia. W systemie zapewnienia jakości kształcenia nie uwzględniono możliwości kompleksowej oceny przez studentów oferowanych im form wsparcia ani obsługi przez pracowników administracyjnych. Taka forma pomogłaby Władzom pogłębić informację na temat opinii studentów w sprawie prowadzonych działań oraz uzyskać informację o zapotrzebowaniu na dodatkowe formy wsparcia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka podejmuje szereg działań mających na celu wsparcie studentów w ich wszechstronnym rozwoju naukowym, społecznym i zawodowym. Niewielka liczba studentów umożliwia zindywidualizowane podejście do studentów. Dostęp do nauczycieli akademickich jest w pełni zadowalający. Studenci mają możliwość rozwoju naukowego w kole naukowym. Mają także możliwość działania na uczelni w samorządzie studenckim. Samorząd Studencki ma swoich przedstawicieli we wszystkich gremiach decyzyjnych i organach zajmujących się doskonaleniem jakości kształcenia. Formy wsparcia uwzględniają także potrzebę odnalezienia się po ukończeniu studiów na rynku pracy - Biuro Karier wspiera studentów w zakresie doradztwa zawodowego i zdobywania kompetencji miękkich. Uwzględnione są także potrzeby studentów z niepełnosprawnością - system ich wsparcia pozwala na pełne uczestnictwo w procesie kształcenia osobom z dysfunkcjami poszczególnych narządów i zmysłów.

Do słabości należy proces obsługi administracyjnej studentów - ramy czasowe dostępności dziekanatu i liczba pracowników zajmujących się obsługą administracyjną studentów.

Inną słabością jest poziom informacji o możliwości pozyskiwania nagród wymienionych w § 11 Regulaminu Studiów.

Poważną słabością jest też sposób reakcji Władz Wydziału i Uniwersytetu na sytuacje, w których studenci czują się przedmiotem mobbingu i poniżania przez kadrę akademicką (ZO PKA

dowiedział się o jednym takim wykładowcy). Ta właśnie słabość nie pozwala ocenić opieki nad studentami oraz wsparcia w procesie uczenia się na „w pełni”.

Dobre praktyki

Zalecenia

- Usprawnić proces rozpatrywania skarg studenckich dotyczących nieetycznego zachowania prowadzących zajęcia względem studentów uczestniczących w tych zajęciach, tak by obowiązujące i funkcjonujące procedury umożliwiały rzetelne i bezstronne, ale także możliwie najszybsze wyjaśnianie i rozwiązywanie takich spraw, a jednocześnie zapewniały ochronę studentów przed naruszaniem ich godności osobistej.
- Stworzyć formalny system ewaluacji form wsparcia i motywowania studentów - m.in. poprzez uzupełnienie ankiet studenckich o pytania za pomocą których studenci wyrażą swoją opinię na temat jakości obsługi administracyjnej i innych form wsparcia.
- Wydłużyć czas przeznaczony na obsługę studentów w Dziekanacie lub zwiększyć liczbę pracowników odpowiedzialnych za kontakt ze studentami.
- Podjąć szersze działania mające na celu promocję nagród i wyróżnień wymienionych w § 11 Regulaminu Studiów.

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.

Ocena